

**Georgius Valla Placentinus de corporis co[m]modis et
incommodis. : Eiusdem de differentia pulsuum ; Problemata
Aristotelis de re medica ; Dialogus Parthenii de sectione
humani corporis.**

<https://hdl.handle.net/1874/456557>

2

GEORGIVS

VALLA PLACENTINVS DE
CORPORIS CŌMODIS ET
incommodis.

EIVSDEM DE DIFFEREN-
tia pulsuum

Problemata Aristotelis de re medica.

Dialogus Parthenij de sectione
humani corporis.

GEORGIA

IN THE
YEAR 1733

BY
JAMES OGLETHORPE

AND
THE OTHERS

WHO
WENT TO

FOUND
THE

GEORGIUS VALLA PLACENSIS
TIVS DE CORPORIS COM
modis & incommodis.

Corporalibus nobis est sumēdū principijs initium, & p̄ inde ut presens existit locus de elementis, quādoquidem cætera ad huius recognitionem pertinētia supra in philosophia tradidimus, de elementis inquam

loquemur, quæ cōpositorū corporū omnia sunt principia. Sunt uero qui mentem & sine qualitate ulla siluam et formā ipsam qualitatem quandam uocent. At elementa quæ prima ex silua, & qualitate corpe quatuor. terram, aquam, aerem, ignem. atqui elementa eiusdem esse generis oportere pronuntiauerūt eis quorum sunt elemēta principia, uero non necesse esse homogenea eis quorū sunt principia. Differentibus enim genere conuenientibus ad idem principijs impossibile quod effectū sit, ex ipsis ex materia

quod est materiosum quoddam ex qualitate quae sortitur
subsidente materia, formaque faciente qualitate
neque enim est ut possis ipsam per se se spectare ma-
teriam, et quoquo modo sensu percipere di-
scernas in silua qualitates. non est inquam sil-
uam inuenire omni qualitate deficientem,
qualitatem ue sine silua, & ne quidem prima
quatuor corpora re ipsa aliquo in loco ma-
nifesto quispiam cognouerit quae remixta
non sint. sola si quidem inspectione, & ex ma-
teria qualitatem, & ex qualitate materiam
distinxerit, & unum quodque iam dictorum
corporum ab alteritate (ut nunc ita loquar)
secluserit ad integritatem, quoniam inuicem
haec omnia remixta sunt. id nisi ita sit, neque
terra constiterit transmutata ex immoderata
ariditate in puluerem, neque aqua, sed a con-
simili frigiditate in glaciem concreta abierit
aer quoque diffuerit ex humiditate adiecta,
neque in re ulla utilis extiterit, sed igni quoque
euolauerit cum immensam subierit calidita-
tem cum inquam ipsa exustio (ita namque di-
ci solet) cuncta consumpserit. quamobrem
intelliguntur non sentiuntur proprie elemē-
ta pura qualitatumque extrema insensibilia, nec
tamen impassibilia, uarie enim patiuntur re-
mixta tota in uniuersum alterataque, & multi-
tas admittentia uicissitudines, sine quorum
concursum

cōkursu, & inter se inuicem agitatione mul-
tifiariq; mutatione & cōuertioe componi
illum corpus non potuerit, & si illis distin-
ctis non permixtis cōponatur sub sensū nō
caderet. Elementum igitur simplex corpus
et re ipsa qualitates supremas habere necesse
est. Caliditatem inquam, & frigiditatem, &
humiditatem, & ariditatem. hæ nanq; solæ
qualitates totam profus transmutant esse
tiam, quod ceterarū qualitatum nulla facit.
nec enim albore ad corpus accedente cor-
pus ipsum inalbescit, sicut per calorem ica-
lescit. & quoniam contrariæ elementorum
qualitates sine uinculo aliquo medio con-
iungi recusarunt, rerum conditor omnium
inter aerem, & terram, quæ sibi inuicē sunt
contraria, aquam collocavit, cui binas tra-
didit qualitates frigiditatem & humiditatē,
per quas extremis uinciri suis potuit. Inter
aquam & ignem medium aerē esse uoluit
uinculum oppugnantū se inuicem extre-
morum, atq; ita iuicem copulauit, nec solū
ad superna, infernaq; descensum, & ascen-
sum habent elemēta, sed etiam in circulum
quo quomodo inflectūtur in extremaq; cō-
uertuntur. Ignis siquidem solam caliditatē
amittendo terra efficitur, quod ex fulminis
bus datur intelligi. ita sulfur, a quibusdam

Auic. Ele-
mēta sūt
corpa, &
sūt ptes pr
ime cor-
pīs huma-
ni, & alios
rū, quæ i
corpa di-
uersarū fo-
rmarū di-
uidi minie
pnt, ex q̄
rū cōmix-
tione spēs
diuerse ge-
neratorū
sunt.

A ; ignis

ignis dicitur extinctus, non amplius re ipsa
calidum, sed potētia. re ipsa adhuc aridum
Ex hac itaq; copula elementorum reliqua
oīa corpa generātur, defecatiōra, et purgati
ora elementa ad horū corpū generationē,
iuxta id quod magis, ac minus trahente na
tura, quæ Aristoteles naturalia uocat, sicut
putilatissima substantia seminis ad generan
dum e toto corpore demanat, non certe el
lementis coaceruatis, sed ad unum remissis
corpūq; unū aliqd' efficiētibus, ut separari
nisi ab eo cuius iussu coiuerūt. D. opt. M. pos
sit, nec separari terrā queas cernere, separari
aquā. itidem aerem, & ignem. At queas ex
ipsorum quatuor copula generatum fere,
ut in tetrapharmaco, ut i moreto, nec tamē
omnino eodem modo hoc est non per mi
nutissimarū partium appositionem, sed per
transmutationem, et unitatem, ita cōcertare
corpora generantur. Inde etiam alterius ge
neratio, alterius corruptio est, nō corporis
modo sub tactum cadentis, ac sensum, sed
etiam brutorum animæ, & nostri spiritus,
ut in proximo ostensum est libro. Vt itaq;
mundus, ita homo ex quatuor istis constat
elementis, nempe sanguine, & pituita, & ur
traq; bile, tam atra, q̄ flaua. nam sanguis ac
ri allimulatur. pituita aquæ, flaua bilis igni
atra bilis terræ, horum enim singula suoru

habent elementorū qualitates Gustu porro
sanguis dulcis, pituita salsa, flaua bilis ama-
ra, atra bilis acuta. fons sanguinis est cor, &
in ipsum spiritus per cordis partem dextrā
sanguis, per sinistrā spiritus, flaua bilis ex ie-
core, atra ex splene, pituita ex cerebro. est nā
q̄ sanguis calidus & humidus, pituita frigi-
da et humida, flaua bilis calida et arida, atra
bilis arida & frigida, arteriæ ex corde purū
sanguinē, ac pituitā admittunt, uenę quoq̄
ex corde quem iecori cor suggerit sāguine
affluens, neq̄ enim ignis sine fomento cons-
stiterit. Distribuerūt autē physici corpa oia
bisariam in id qd̄ similiū et qd̄ dissimiliū
partium hoc homœomeres illud anhomœ-
mere uocant. similiū partium quæ similit̄
inter se inuicem habent ideam arterię, uenę
nerui, ossa, cutis, & similia, quæ nonnulli ele-
mēta quoq̄ uocitarunt. utpote simpliciora
Instrumenta uero oculos, aures. nalum. os.
manus, pedes. & omnia quibus ad delectas
sibi uitur actiones anima instrumentis, nec
non quibus ipsa natura utitur, ut cor. iecur.
pulmo. lien. renes. et cōsimilia. Primorū cer-
te corpus temperamentū eorum, quę uere
sunt elemēta humorūq̄ in quouis animali
quicq̄ quod æquæ ualeat cognitum nō est.
sed medium, ut iam dictū est tēperamentū

Spiritus
corpus ex
istit subtile,
aereum
uirtutum
lator.

Mēbrum
similiū p̄
tiū est omne
mēbrū cu-
ius ptes si-
miles sunt
in substan-
tia sua cū
toto.

Cōmixti
ones sunt
.9. octo iē
quales, &
una equa
lis De ine
qualibus
uero. 4. sūt
simplices
hoc ē cal.
fri, hu. &
sic. Et 4. ex
his cōposi
te. s. ca. &
hu. ca. &
sic. fri. &
hu. fri. &
siccum

ubi calor redundarit, ubi frigus immēsum
itidem ubi humor, ubi ariditas ad summū
peruenit fastigiū per coniugationem calor,
& ariditas, in alijs caliditas, & humiditas, in
alijs frigiditas & ariditas, ī alijs frigiditas &
humiditas. ita nimirum sunt temperationis
differentiæ, in quibus redundantia, quæ dis
temperationes dicuntur octo quatuor qui
dem de simplicitate, & totidem de cōiuga
tiōe. Vnum autem modo medium appro
batum, utpote apposite temperatū. At quod
redundans diximus nō in omnibus modo
inuenias. in quibus sit temperatio, uerum
etiam in eorum membris, & nequidem in
eis æqualiter. Verum in alio mēbro magis
in alio minus, iuxta progressus, excessusque
quorum non est numerū inuenire Quod si
quispiam quærat quomodo ipsa fiat distem
peratio. norit sane si terminatæ moderatæ
successerit redundantia, temperamento in
quam distemperamentū minime ambigū
aut si certis cognitīs naturæ terminis, ī qua
calor essentia ipsa cognatus, atque insit sitis
non in medio caloris immensi, ac frigoris
sit, sed plus manifesto incalescat. neque porro
interhumiditatem, & ariditatem, sed humi
dum uaporosum humidumque, pro quod etiā
concoctio quiddam est quod deseruescat.
quart

quare humidi, & calidi moderamen tempe
rumentum est naturæ cognatissimū, tamen
si medium trāsmutarit Putarit uero aliquis
fortasse ī medio esse distēperamentū, si calidi
tate, et humiditate exuberātorē habeat fris
giditate, et ariditate, q̄ in herbis, & stirpib⁹
cernere liceat. atqui holiores nunq̄ audiuis
mūs terram arefecisse, humectasse v̄o sæpe
quemadmodū nequidem arefecisse, ut cales
fecisse quantum æquum sit lætamine, aut ī
gni uepres, uť sūpulas exurēdo ab huiusmo
di igitur temperamento, atq̄ distēperamēto
hominum alij hilares, tristes alij sunt, quorū
rum causæ sunt, inquit Hippocrates elemē
ta. nam qui defecatissimi sunt sanguinis n̄ ri
dibundi fere sunt, uisu corporeq̄ floridi, &
quandoq̄ coloris uenusti, qui flauæ bilis ab
bundātes agiles leues mente, ingenij celeris
iracundi. Qui autem atræ bilis inertes sunt
pusilānimes. timidi. at pituitosi, segnes, et fri
gidi. Homini autē meminisse, & sapere ex
temperato aduenit cerebro. nempe cū me
dio modo habet, ut neq̄ calidum, neq̄ fris
gidum sit. nam obliuio ex frigido gignitur
cerebro magisq̄ ratione alia. ideo morbus
quod delirium appellatur a febris gigni
tur exurētibus. sum⁹ et exhalatio a p̄cordijs
per scapulas ad cerebrū immilla cerebrum

A 5 arefacit,

ἄθαργος
πρὸς ἀλυσίς

arefacit, hinc delirium oboritur, amēsq; ho-
mo efficitur, tum frigidissimis irrigandum
est oleis cerebrum immittendoq; per nares
euomēdum est. Lethargus quoq; morbus
est ex cerebro. nam cū humore frigido cere-
brum redundarit. tum morbus lethargus
nomine appellatus hominem inuadit, ubi
cerebrum calefacientia sunt adhibenda. ner-
uorum resolutio, quam paralytim gręci uo-
cant oculos. u. labia, uel dimidiā oris ptem
occupat, ex frigiditate crudoq; ad cerebrū
immissio humore. tum per nares ingerendū
est quod cerebrum purget. ex occipite uap-
por ignis admouendus, ad aures quoq;
ex occipite uapor ignis admouendus ad
aures quoq; admouenda, quæ u. hēmiēter
calefaciant quicunq; ex capite nascunt mor-
bi a stomacho capiunt initium, quē admos-
dum abscessus. chinodes, lippitudines, dētū
dolores, uua, tonsillę, angina, anhelit. diffi-
cultas bronchi & huiusmodi alia. est autem
inuenire caput ex osse cōtinuo citra futurā
omnem id sanum ait Hipocrates. pau cis
constat capillis cum calidius. capillorū mal-
titudo capitis redundātiā ex humore ar-
guit. capillorum flauus color ex flaua bile
est, caluicium de caliditate gignitur. lecur p
se

se alimentum i succum uertit quem chylū
uocant trina concoctione. prima cōcoctio
leuitatē capit alimēti, in corde fit sanguinis
puri additio. In secunda cōcoctioe sumit
libi iecur alimentum & corpori alit mēbra
gignitur inde etiam flaua bñlis. Lien ex cor
pis plenitudine uenatur alit, & hinc melan
cholicus humor. cerebrū porro ex stomacho
euaporante irrigatur, hinc redundat pituita
Tertia concoctio est ubi desuper alimentū
in chylum cōmutatū descendit i stomachū
& tum pylorus d. ducitur quod etiā ieiunū
uocatur, ut mox dicemus quoniā succedit
unde in alium descendit alimentum. aluus
ipsa ob ciborum acrorem pituita referta ē,
at urina per renes penetrat per cathenas ac
quosdam nodos in uesicam quæ aqueum
illum excipit humorem. Sēsus sunt quinq;
uisus. auditus. olfactus. gustus. tactus. uisus
quidem ex æthere. olfactus autē ex aere, aus
ditus uero ex igni, at gustus ex humore. tactus
porro ex terra. Constat totum humanū cor
pus ex quatuordecim. neruis uenis. nam in
ter hæc sunt tenentes, et ines. arterijs. sāguine
spiritu, carne. pingui. condris seu chartilla
ginibus. unguibus, ossibus, humoribus, me
dullis, pilis, tuniculis. Excernuntur autem su
perfluentia a uiris quidem per aluum per
urinā

χυλός

πυλωρός

urinam per uomitus. per oculos. per nares
per sputa, & excreatiōes. per aures. per rem
ueneriam per incerta spiramenta. per pilos
per ungues Mulieribus autem duo adiungunt
per lac, & per mēstrua. Lac ex sanguine gi-
gnitur Similiter semen humanum non coa-
ctum. nam si cogatur sanguis excernitur, &
frequenter laceratio cōsequitur. Itidē mulier
si cogatur semen erūpere sanguinem excernit.
Vertebras hominis spina uigintiquatuor
habet. costas. 24. dentes, & cōmissuras fe-
re. 32. stomachus palæstas. 15. intestinum cubita.
13. Sed hæc mox plenius cum de corporis
mutationes ueniendum unde corpora so-
lent frequenter immutari.

De cæli cum nostris corporibus
affinitate.

Anni tempora quatuor. cum elementis af-
finitatem habēt. Aer cum uere est siquidem
mediocriter humidus, & mediocriter calidus
& in temperie saluberrimus, respicitque pueri-
tiam. Æstas ætatē iuuenilem. ignis faciem
refert, qui pariter calidus & aridus Autūnus
confinis terræ est, quæ arida, & frigida, sicut
aquæ hyems, quæ frigida & humida grans
diorē

grandiorem ætatem respiciens. Hæc ipsa
tempora humores suos singula augent. san-
guinem uer. bilem flauam æstas auget, &
atram pituitam hyems. Verum tamē tem-
pora tam mixta sunt, q̄ elementa, ita prope
modum i corpore mixti sunt humores. nā
nisi hæc foret permixtio cuncta perirent, ita
altero alterū coalescere uoluit Deus ne sup-
ante uno quouis cætera dissoluerentur. nec
in temporibus id modo, sed etiam in ætatis
h̄ custodiuit, quamuis singulis sint humo-
res ætatibus accōmodati singuli in p̄tibus
quoq; membrisq; corporis differentia est,
& ob institutiones ac mores. p̄pter habita-
tiones, quoniam magnas corporibus hæc
omnia inuehunt mutationes. Alia quidem
cito, alia autem seriuscule. alia uero multo
post. Latet enim aliquandiu causa, quæ pos-
tea erumpit, & tarde ad nutriendi se igerit
temperationem, ad idq; se infert, qd' in cors
pore potestatem obtinuerit. proinde recte
admonent, qui alunt ex omnibus nihil esse
paruifaciendum. Quod si contraria cōtra-
rijs plerunq; medentur, necessarium est qua-
litarum excessus, siue singuli, siue bini sint i-
fringere opposita adhibēdo, nō aceruatim,
sulimq; sed sensim, ne casus quispiā iprouisus
ad aliquam perducatur distemperantiam.

Insignes

Tēpora
ægritudinis
sūt 4

κρῶσις
mixtio

Insignes considerandi sunt quatuor naturæ
status, ubi coniectandi, & quantum, & quā
do, & quomodo, non erit difficile. Omnium
siquidem quatuor sūt cognitiones una uari
letudinis primæ, ac potioris, secunda unde
morbus inhorrescit, & longius serpit, & res
sicens concutiat primū perturbādo. Tertia
quæ opprimit, et sensim laxat, et mollit, &
discerpit, et omnifariam manifesto dissoluit
Quarta cum ad sanitatem rediens confirmat
tus est, qui status conualescendi nominatur
cum corp⁹ impletur, robur, uiresq; resumit
Cum igitur quatuor fere sint ægritudinum
tempora. principium. incrementū. status. &
declinatio. In principijs quidem tenui opus
est alimento non equidem multo ad cōser
uationem disponēdam quoad ægritudinis
fuerit solutio. Inter incrementa tenuiores cis
bi q̄ prius. In statibus ne uires subuertantur,
& langori cedant, ac succumbant etiam ad
modum tenuis cibus exhibendus, in decli
nationibus plus alimēti quatenus subsidat
morbus. At cum sint in ægritudinibus statu
tres, eorum alij acutissimi. alij tardissimi, alij
intermedij, mediocritate quadā differentes
Verumtamen iuxta ætatem. iuxta tēperati
onem, quam crasim uocant græci, temp⁹q;
habitationemq; ac consuetudinem perit,
ac

ac minime imprudenter uictus est ægro, ut
debili accommodandus. Considerandum in
primis exhibito ne uires sautientur cibo, Ac
uictu tenuissimus præsertim in multorum dierum
ægritudinibus. ætate iuuenili. temperatione
calida, corporibus robustis. calidiora aere,
locis calidis, multi cibus consuetudinibus
prorsus intollerabilis quippe quod robur cor
poris subuellens, ut in contrariis adiuueris.
Institus enim calor cum extrinsecus alimen
tum non admiserit, quod intus est superfluum
uenatur, ad humoresque absumendos deuolu
uitur, quos depascitur sanitatem pestum minue
tes. Proinde fugiendi minime opportuni
uictus, pariterque longiores inediae, quæ inuis
cem opponuntur e regioneque inter se distat
naturæ infestæ. In ipsius autem morbi prin
cipio, concocta & cruda unde morbus qua
liscumque fuerit ex egestionibus licebit dinos
cere. Quæ superne cum tussi per nasum &
os in cerebro, & pulmone, & thorace esse si
gnificantur ex concretionibus, & colore. Quæ
inferne uentris inferioris, & uenarum aperit
affectione. Loca quoque in quibus accumu
lantur, & per quæ deducuntur, & unde sens
ri incipiunt, quod profecto e memoria labi
non debet. Finis autem in ægritudinibus re
pentina solutio & dilatio, & ualidissima crisis
ER

que ab ipsius a sole fiunt distantijs, numero
siscq; cum omnib9 errantibus stellis figuris
sexangula, quadrangula. diametro cum regio
one distat, & coitu, de quibus in astrologia
supra abunde reor dictum est. At nulla fere
dies est. quæ non suscipiat crism, siquidem
quotidie ex sole ipsi lunæ sunt mutationes,
non tamen eodem modo habent homines
neq; item crises similes. Aliubi namq; mani
festæ luminariū ad se inuicem sunt figuræ,
ex quibus non parvæ fiunt mutationes. ali
ubi incertæ, ita & quæ crisiū sunt. aliubi qui
dē evidentes. aliubi obscuræ p nonā & ses
xtam multum insignem, quintāq; & tertiā
neutriq; crises delitescunt. quandoquidē non
irracionales . nonam fert figura triangula,
sextam pentagona, hoc est quinquangula.
Triangulam nonam utpote diebus novem
atq; super nonam particula, quæ lateris accipit
terminum, quoniam hæc ter sumpta dies lu
naris ambitus enumerat, qui sūt septē supra
uiginti cum tertiā particula, ita præcipue as
piciamus. Vernal temp9 igitur calidum
et humidum, nisi astra aliorum trahant, ob
hoc sanguinis est in corpore augmentum
Æstas calida & arida, ideo flava bilis tum
B auget

augetur. Autumnus aridus, & frigidus, ob
hoc auget atram bilem, & suppuratiões sūt
utriq; cruentæ, & aquosæ. Hyems pituitam
auget in corpore, quia quatuor in homine
elementa quatuor anni tempora respiciunt
ideo solis conuersio attendenda, & ægrota-
tis temperatio, ac his inspectis medicamen-
adhibendum, ac si uerno tempore iuuenis
ægrotet ex sanguinis est multitudine, ideo
sanguis forte detrahendus, & qui lateris mor-
bo uexatur uno, alteroue, aut tertio detrahē-
dus die sanguis anteq̃ morbus imperet, &
succumbant uires. Sanguinis autē detra-ctio
a quintodecimo februarj die sumat princi-
pium. Rursus incipiat a decimo septembris
ad decem & septem usq; decembris, Si per
æstatem langor inuaserit, principium mor-
bi purgamen desiderat, coniectandumq; in
primis quis uictus esse ægri debeat, quo &
ali, & pariter opem ferre aduersū uim mor-
bi possit spectādaq; præter omnia astra sunt
in primis luna, quas & cum quibus habeat
figuras, ut admonet Hippocrates pluribus,
de quib9 hæc sunt. A uergiliarū occasu dies
45. nempe a mense decembri per Ianuariū
tere lauacris. labore, & re uti uenera licebit
A cōuersione hiberno ad uernam usq; dies
.97.

dies. 92. nempe a uigefimo feptimo ianuarij
ad aprilis uigintio octo. hi dies humiditatem
augent & languinem. Vtere deambulatione
nibus & lauacris, & aridis cibis. re uenera
atq; laborib9. Ab æquinoctio autem uerno
ad ortum ufq; uergiliarum dies. 49. Nempe
a uigefimo nono aprilis ad. 16. iunij hi augent
dies languinem, ob hoc uino utere bene o
lente, & re uenera, & laboribus. Ab ortu
autem uergiliarum ad æftiuum ufq; folstis
tium die. 42. nempe a decimo feptimo maij
ad uigintio octo ufq; iulij. hi dies flauā augent
bilem, ideo utere dulcibus quidē, fed aquo
fis alui curā habe. o. abftineto a re uenera
ac laboribus. A folstitio æftiuo ad æquino
ctium ufq; autumnus dies. 92. Nempe a uige
fimo nono iulij ad. 28. ufq; octobris, hi dies
quofis uino bene olenti a falfore & re uene
rea abftineto. Ab æquinoctio autumnus ad v
ergiliarum occafum, dies. 45. nempe a 29. octo
bris. 12. decembris. hi dies augent fuppurati
ones, ideo utere acutis & acribus, et re uene
rea & laboribus. Epiftola ad Ptolemæum,
concludens Hippocrates, Hæc custodi Rex
inquit, & uitæ curfum fine moleftia pages,
atq; hæc ita. Nunc de corporis humani fa
cie, membrisc; loquamur a uertice summo,

exorsi ad imas usq; deuecti plantas nomine modo referentes, nisi speciosū dictū atq; necessarium sese nobis dicentib9 offeret, qd̄ prætermittū esse uideatur, non ut resectorū membrorū referamus historiam, quem plures nobis prodiderunt. At nostra tempestate insignis philosophus, medicusq; celebris. Alexander Benedictus Veronensis, qui ut c̄ acuti ingenij, iudicij prudentis, & doctrina bene armatus, ita non minus diserte q̄ grauius anatomien corporis humani totam cognoscendam tradidit, ad quam lectorem mittendū existimamus. nostrum sequamur institutum, cuncta utiliter perstringendo.

De humanæ faciei corporis partibus.

Humanæ faciei partes memoraturi a capite nobis sumamus initium. Capilli caput tegunt. τριχες a græcis dicti, inde trichia p̄ces, & a nostris extrichare. A capillo autem capillamenta, ut porri, & alij, inde a capite porrum capitatum. Dorienses autem caput cotidā (si Polluci credimus) dixerunt, inde lingua uernacula ipsos secuta quasi ut ille cottis pronuntiat, ut uero a cædendo græci comam dixerunt, id enim est κόμη, ita nostri cæsariem. Intra capitis cutem caluaria

ex interiore parte concava extrinsecus gib-
 ba utrinque leuis, & qua inquit Celsus cerebri
 membranā contegit, & qua cute capillum
 gignente contegitur, eaque simplex occipiti-
 & reporibus, duplex usque in uerticem a frō-
 te est, ossaque eius ab exterioribus partibus du-
 ra, ab interioribus, quibus inter se cōnectun-
 tur molliora sunt, ut ergo ibi sunt binæ mē-
 branæ una interior. Exterior altera, quæ so-
 lidior. Vocantur autē inuolucra, quod cir-
 ca medullas inuoluantur cerebro nutriti-
 tum afferentes, quod iecur & sanguine sug-
 gerit tenuissimo, corque ex suo spiritu defeca-
 tissimo. Raro caluaria solida sine suturis est
 idque caput firmissimum, atque a dolore tutissi-
 mum est ex cæteris quo suturæ sunt paucio-
 res, eo capitis ualeitudo cōmodior est. A ces-
 rebro basis est a grecis parencephalis appel-
 lata, cerebro per similes, nisi quod colore ma-
 gis flauescit, desinit uero in primā uertebrā
 qua caput euoluit, diciturque epicranis, cuius
 medulla uidetur in uertebras influere, cum
 ex tenuissimo, & putillatissimo alimento ce-
 rebrum, & parencephalis alitur. Humida
 uero est cerebri medulla. at non ut cæteros
 consistens animalium. Crassissimū autē
 post aurem os ob idque ipsū capillus ibi non
 gigni perhibetur. Faciē uulgo nominamus

μεσ' ὀφθῶν
ον.

Ennius.

a fronte ad mentum usq; Proprie tamen
totius corporis figura, quasi factura quædã
dicitur. Facies ergo, ut uulgo loquimur su-
turam habet maximam, quæ a tempore in-
cipiẽs per medios oculos, naresq; tráuerfa
peruenit ad alterum tempus, a qua breues
duæ sub interioribus angulis dehorfũ spe-
ctant. & malæ quoq; in summa parte singu-
las transuersas lútras habent, & aliæ quas
omittimus ne iam refectionem ipsam offen-
dere uelle uideamur. Sub fronte igitur ocu-
li, qui palpebris conteguntur, cilijsq; & su-
percilijs adũbrantur ne a nimia luce offula
impediantur, ideo qui longius, certiq; spe-
ctare uoluerint manu obũbrant. qd' interce-
dit binis supercilijs interuallũ. a græcis tunc
metopium. tum metopium nominatur
tã palpebris q̄ genis homo cõniuet, ac etiã
nisciat. Genas quidam tam superiores q̄ infe-
riores dixerunt Ennius Pandite sepe genas
& corde relinquit somnũ. Alij sub oculis
tantum. Pacuuius putauit genas esse qua
barba primum oritur, cũ inquit. Nunc pri-
mũ opacat flore lanugo genas. Itaq; & Plu-
nius extremum inquit ambitum genæ sup-
ioris antiqui cilium uocauere, unde et super-
cilia. hoc uulnere aliquo diductum nõ coar-
lescit. Infra oculos malæ homini tantũ, quas
prisci

prisci genas uocabant. 12. tabularū iterdictio
radi a terminis eas uerantes. Pudoris hæc se
des ibi maxime ostenditur rubor. Infra eas
hilaritates, risumq; indicantes buccæ. Ab oc
culorum morbis, malisue qualitatibus, aliq
cæci dicuntur. aliq strabones. aliq lusciosi, qui
nyctilopes in palpebris lineæ rhytides. ab a
In medio oculorum, quod nigrū ruga
est, in quo uisus sedes, aciesq; est pupula per
diminutionem uero pupilla iris. Circa pu
pillam albugo. tū funda. tum logas. Tuncq;
circa oculum sūt quatuor quarum extrema
ceratoïdes. quæ alba solida, neruosa, non fa
cile secabilis, chartillaginosa, crassa, p̄spicua
postquam rhoïdes, quæ crassa, sanguinolenta
Tertia phacoïdes, et crystaloides. Quarta
arachnoïdes. oculorum sinus conchi uocis
arantur. Extrema palpebrarū canthi, quorū
radices encāthides. qui ad nasum anguli for
tes, quod inde scaturiat lachryma sub tem
poribus paropiæ. Nigrores, qui circa pupil
lam pelli, terminans logadas truncus. Ocu
lorum ambit⁹ eon dicitur. Narium duo for
ramina osse medio discernuntur. Siquidem
hæc primum a supercilijs, angulisq; oculorū
osse inchoantur ad tertiam fere partē, deins
de in chartillaginem uersæ, quo propi⁹ ori
descēdūt, eo magis carūcula quoq; molliūt

Nonius

μυγαί.
nares.

sed ea foramina, quæ a summis ad imas nares simplicia sunt. ibi rursus in bina itinera diuiduntur, aliaque ex ijs ad fauces peruia, spiritum et reddunt et accipiunt. Alia ad cerebrum tendunt in ultima parte in multa et tenuia foramina dissipantur, quæ sensus odoris nobis datur. Non alij inquit Plinius animalium nares eminent. auibus, serpentibus, piscibus foramina tantum ad olfactus. sine narium nam silus appellatur nasus sursum uersus, & repandus. unde galeæ quoque similitudine silæ dicebantur, licet Nonius silones supercilijs prominentibus dicat a Silena, quod is hirsutis supercilijs fingeretur. nam silanus aliud est. silanos namque & tullos ueteres dixerunt riuos. seu uehementes, pie & iões humoris arcuati fluentis, ideo Celsus Consert etiam inquit, aliquid ad somnum silanus iuxta caeriam myxæ nominantur. unde mucum dicitur, uersa græca littera in. u. unde & illi permixtæ ad lucernam rettulerunt, inde sensus olfactus nam odoratus rei est ut calamus odoratus, licet ab odore fiat. eius membri apparent egritudines, quæ Hippocrates myxam. alij corizam uocant. nos fere grauedinis nomine appellamus. licet nostrum plura complectatur,

cōplectatur, et catarrhus, quem distillationē
 dicere solemus, & polypus, & olfaciēdi dif-
 ficultas. Nasi pars, quæ sub cilio ethm^o nos-
 minat^r qua spirit^{us} meat media chōdr^o ossa
 ad malas uergētia nasi futuræ. foramina iā-
 q̄ paries dispescens colūna necnō, ut quidā
 sæptū porrectū, quia diaphragma græci
 uocāt. alij disseptū nasi, extremū globulus
 Quæ extrors^{us} uiric^{us} a globulo p̄minēt phes-
 n^{us} seu alule. Quæ itrors^{us} claudū myx^{us}. a q̄
 busdā thalam^{us}. Solū ei^{us} ab alijs lacus, ab al-
 ijs torcular. Sub naso, ac supra os mystax.
 In aure quoq̄ primo rectum et simplex iter
 procedendo flexuosum fit. quod ipsum ius-
 tra cerebrum in multa & tenuia foramina
 diducit, per quæ facultas audiendi est, iuxta
 q̄ ea duo paruuli quasi sinus sunt, superq̄ e-
 os finitur os, quod transuersū a genis tēdēs
 ab inferioribus ossibus sustinetur iugale ap-
 pellari potest, quia græci syzigodes. alij zy-
 gomata. alij caneros appellant. In dextra,
 sinistraq̄ circa guttur uenæ sunt, quæ sphra-
 gitides nominātur, itemq̄ arteriæ, quas pa-
 roridas uocāt fursū procedentes ultra aures
 feruntur, quæ aurium carnes supra mediū
 sunt ad tempora musculi, & cornua dicunt^r
 Ipsa auris ab hauriēda uoce creditur appel-
 lata, aspiratione detracta. Auris sæptū cyp^{us}

πολυπυξ.
 est morb^{us}
 narium

διαφραγμα
 nariū diui-
 sio

Auris

B § sele

εὐποτελίς. seles, & cypselis a græcis. ex nostris quidam
auriculam uocant Pars eius exterior cochli
as. interior scaphus appellatur ad tempora
uergens alula. Infima pars lobus sinus ipse
astacus, quod tanquam solum est crotum.

Maxilla uero est molle os, eaq; una est, cuius
eadem & media, & etiam ima pars mentum
est. a quo utrinq; procedit ad tempora
solaq; ea mouetur. nam male cum toto osse
quod superiores dentes exigit, immobiles
sunt, uerum ipsius maxillæ partes extremæ
quasi bicornes sunt. alter processus intra la-
tior uertice ipso tenuatur, longiusq; proces-
sus sub osse iugali subit, et super id tempo-
rum musculis illigatur. Alter breuior, & ro-
tundior, & in eo sinu, qui iuxta foramina au-
ris est, cardinis modo sit ibiq; huc & illuc se
inclinans maxillæ facultatem motus præstat.

Plinius.

ita Celsus. Plinius suam secutus nature
istoriam mentum nulli inquit præter homi-
nem nec male. maxillas crocodilus tantum
superiores mouet. Labra inquit quibus
brochi labeones dicti. sunt enim brochi pducto
ore & dentibus prominentibus, ideo Lucili-
usbruchus hic est rhinoceros. Duriores
osse dentes sunt, quorum pars maxillæ. pars
superiori ossi malarum hæret. Dentium in-
quit Plinius tria genera serati aut continui
aut

Dentium
genera.

aut exerti. ferrati pectinatim coeuntes ne cō
trario occurſu atterantur, ut ſerpentibus. piſ
cibus canibus continui, ut homini. equo ex
erti apro. hippopotamo. elephanto. Ex hu
mani quaterni primi, quia ſecant, temnici a
græcis nominantur. hi deinde quatuor cani
nis dentibus ex omni parte cinguntur ultra
quos utrinque fere maxillares quaterni ſunt,
præterque in his, in quibus tres ultimi, qui ſe
ro gigni ſolent, non increuerunt. Maxillares
qui ſunt a caninis nullum animal mutat.
Homini nouiſſimi, qui genuini uocentur cir
citer uigeſimum annum gignuntur, multis
& octogeſimo Cæteris dentes ſenectâ rube
ſcunt. equo tantum candidiores ſiunt. Aetas
ueſteriorum dentibus indicatur. Sane qui
temnici a quibusdam romis a cibo ſecando
idem gelasini, quod inter ridendum denu
dentur ſunt appellati. Maxillares poſt octogin
ta annos etiam naſci tradit Ariſtoteles. Quæ
circa dentes caro gingiua a gignendis dicta
dentibus, Pauciores mulieribus quam uiris eſſe
dentes ait Ariſtoteles. perhibentur fuiſſe, quæ
tunc modo os prodentibus habuerunt, uel
ut Valerius Maximus, & quidam alij me
moriam prodiderunt. Timarchus duplicem
feritur habuiſſe dentium ordinem Hercules
triplicem. At Pherecrates, a quo pherecratiū
cramē

τέμνω
incido

Gingiua
dicta

carum edentulus fuit. Is namque nullum prorsus
habuit dentem. Oris pars superior cælum
seu palatum, interius autem columna. inde
gurgulio guttur stomacho prominet. oris
guttur, tonsillæ, ita in homine inquit Plinius, ut in
sue glandulæ, quod inter eas uox nomine
ultimo dependet palato homini tantum est
opera eius gemina duabus interposita fistu-
lis. Interior earum epiglossis appellatur. ar-
teria ad pulmonem, atque cor pertinens hanc
operit in epulando spiritu, ac uoce illac me-
ante ne si potus cibue in alienum deerrat
uerit tramitem torqueat, altera exterior est.
appellatur sane gula qua cibue, atque potus
uoratur. tendit hæc ad stomachum, & carne ar-
tho ad uentrem ex cartilagine, & carne ar-
teria. gula neruo & carne constat. lingua er-
go cum spiramus attollitur. cum cibum, potum
onemque assumimus arteriam claudit. ipsa autem
arteria dura et cartilaginosa in gutture as-
surgit. ceteris partibus residet. constat ex cir-
culis quibusdam imperfectis compositis ad
aginem earum uertebularum, quæ in spina
sunt, ita tamen ut ex parte exteriori aspera sit
ex interiore stomachi, modo leuis, eaque descen-
dens ad præcordia cum pulmone com-
mittit

comittitur. linguæ ambos sinus cheramos
uocant. in lingua hulcusculū phlectis possu-
mus pustulam dicere. Sane aer os subiēs, &
spiritus ex pulmone per asperam reddiūs
arteriam percussu epiglottidis, & ore reuo-
lutus, ut in cymbalo sonū efficit articulātū,
uocalibꝫ efficitur instrumentis, a lingua tāq̃
plectro digeritur in modulatum ac signifi-
cabilem uocem. Epiglottis namq; simplicis
est uocis instrumentum. lingua uero articu-
lata, linguam habentibus nec loquentibus
epiglottis offēsa est. si difficulter lingua. uox
aer percussus. Percussio namq; aeris p̃cutit
epiglottida. Capiti subest collum, quod in
cervicem & iugulum dirimitur ultima colli
uvertebra, quod honus sustineat atlas appel-
lat, ut uideri debeat caput spinam excipere,
quæ uertebri quatuor et uiginti constat. A
cervice duo lata ossa utrinq; ad scapulas tē-
dūt. nostri scopiula operata, omoplatas græci
ci nomināt. Iugulū in summo costarum os
recuruum, nec inter durissima ossa numerā-
dum, quod brachij motu paulum cum lato
osse scapularum mouetur. hinc humerus in-
cipit extremis utrinq; capitibus. tumidus.
mollis sine medulla. chartillaginosum. me-
dius teres. durus, medullosus. leniter gibbꝫ
Brachiū constat ex ossibus duobus. brachij
extremum

ἐπιγλωσ
τίς

ὀμοπλαί
ται.

κερκίς.

θέρως.
uola

extremum humeri caput, et e pomis appel-
 latur, ubi articulus obfirmatur entyposis, ut
 humeri acetabulū dicitur. extrinsecus mus-
 culi. intus sub summo brachio axillæ, ubi
 bina ossa brachio componuntur ancon, ex-
 trorsus prominens olenocranon. Cum sint
 inquam duo brachiū ossa minus. nos radiū
 græci cercida uocant. Maiorem cubitū dici-
 mus, finis eius carpus ossibus octo constar.
 ante carpū procarpiū. Metacarpiū. Quæ
 digitos antecedit latitudo, a quo in illos scū-
 ditur manus, quod intra manum, corpulen-
 tum a pollice ad indicem ad mediam manū
 num uergens. græci thenar. nostri uocant it,
 quod extrorsus tendit opisthenar. ab indice
 ad minimum digitum hypothenar, manus
 totius sinus medius uola dicitur, pars ascen-
 sum antecedens digitorum tarsus, quæ sunt
 sub digitorum articulis. Scyralides singulis
 digitis tres sunt. soli pollicis duæ post quem
 est index, inde medius, qui a priscis ipudicæ
 etiam dicitur, quod sub ductis alijs utrinque di-
 gitis solo illo porrecto membri pudendi for-
 ma referatur, post quem anularis, inde mi-
 nimus in summo digitorum unguiū radix
 inde unguis, qui clausulæ neruorum summe
 existimantur. Simiæ imbricati hominibus
 lati. rapacibus unci. ceteris fere recti, præter
 eum,

eum, qui a crure dependet. Elephanto isor-
mes numero quidem quinque, sed idiuisi, &
leuiter discreti, unguisq; non unguibus sis
miles, quæ unguis alba ad radicē est oriens
appellatur a manu mulimanus, ut Darius
ut Xerxes, ut Artaxerxes, & Centimanus gi-
gas. Ille Briareus, & Apius Claudius, qui ut
am apiam strauit, & aquam claudiam indu-
xit, & de Pyrrho in urbem non recipiendo
sententiam tulit, qui post Apium Claudium
eiusdem generis fuit ex decem uiris unum,
cuius iuris maximum consilium in. xij. tab-
ulas scribendas fuit, quod multum possēt
ita notati. A digitis digitale. a dextra a græ-
cis $\alpha\mu\epsilon\lambda\delta\epsilon\gamma\iota\omicron\sigma$, qui sinistra æque, ac dextra
uitur. latine scæua nominatur. ut Vlpianus
in interpretatione edicti de uitiosis
et morbosus docet. Mensuræ aut magno di-
gito ad minimū spithame si pollicem, & in
dicem explices, licias mensura nominatur
ob olēocrano ad extremum mediū digitū
interuallum cubitum dicas, si digitos cons-
traxeris ab ancone ad ipsos mēsurā psychō
dicitur. si ambas manū explices, extēdasq;
a pectore in lineam rectam ulna. a. collo ad
lumbos thorax. sub clauibus pectus, sub q̄
sternō. in sterō māmæ, quarū pminēs medi-
um papilla. Ad uētris os i pectore extremo
os

σπιθαμῆ

os in pectore extremo os xiphoides uocatur
ad sternum circumductæ sunt costæ octo in
dorsum minores, maioresq; maiores legiti
me, minores nothi, sub costis desinēs os cin
gulum uocatur. Circa costas morbus pleu
ritis. in articulis articularis. in renib9 nephri
tis dicitur. a sternis porro ad pudēda per in
anitatē aluus, uenterq; appellatur. in medio
uentre umbilicus, quod in medio umbilico
acrōphalum, pellis circumdans umbilicū,
uetula quia corrugata dicitur supra umbi
licum epigastrium, quæ pars iecori, lieniq;
adiacet. Subter autē hypogastrion. sub um
bilico ad pudenda usq; etrum ac abdomen
nominatur, ubi ihorrescunt pili pubes. Pro
minens autem pudendum penis uel coles.
ab alijs salax cauda. ab alijs muto. Summa
pars glans per similitudinem. tegumen præ
putium. a quo dempto, & præsecto iudæi
apellæ dicti sunt. Eius foramen uretra. Vas
testiculorum a græcis ὀρχιδῶν. a nostris scrotū
nominatur nerui autem κρημασαί. res a græ
cis, qui testiculos sustinent sub cole, quæ pē
nem etiam diximus, per medium testiculor
um taurus ad anum usq; pueniens, quæ in
medio caro est nymphe, Dorsi autē ea pars
quæ ceruici subest scapulæ. quod in medio
dorso. metaphrēum. circa dorsum lata ossa
mēbræ

menſæ, ſub quibus ſpinæ, dein lumbi, inde
clunes, quas γλῦναι. nunc oēs græci priſca
eorum lingua κλῶνας uocauit. decem et ſep
tē uertebrae, quæ ſpinæ ſunt ſectiones. Duos
decim, quæ ſpinæ dicuntur quinq; lūborū
& quæ ſub atlante, & quæ ſub eius carne.
reliquæ ad coſtas pertinent, alæq; per uerte
bras uia qua medulla extenditur canalis, &
ſacra nominatur. Vbi autē uertebrae
deſinūt os ſacrum uocatur, ut anteriora ob
tinens peſten. quod os ſacrum a quibusdā
etiā horrhopygiū nominatur Intra lūbos
muſculi pſohę Clearchus autem uulpes uo
cat. Circa ilia ſinuofa oſſa acetabula dicunt
quæ coxarū capiti accōmodātur ad coxas
ſub clunibus ſūt inguina, inde inguen mor
bus. coxa idē tota ad genu uſq; intra coxas
femur. a peſtiniſ oſſe ſœmina oriuntur, quo
rum capita rotūdiora etiā q̄ humerorum
ſunt. Inferiora coxarum capita media ſinu
antur quo facilius excipi a cruribus poſſint.
quæ cōmiſſura oſſe paruo molli cartillagi
noſo tegitur, patellam uocant. hæc ſuperin
natās, nec ulli oſſi inhærens, ſed carne & ner
uis deligata, pauloq; magis ad femur inter
omnes crurum flexus iūcturam tuetur. Suſ
fragines ſinus curuaturarū dicuntur. genu
ab eo quod græci γόνυ. pars porrecta ubi ſū

sed subsequar, hinc ex vitio Vari & Scauri
Horatius. Hunc Varum distortis cruribus
illum balbutit Scaurū Paruis fultum male
talis. Talos inquit Plinius asinus indicus so
lipedum habet. hominem qui existimarunt
habere facile conuicti. lynx tantum digitos
habentium, simile quiddam talo habet leo
etiannum tortuosos. Talus autem rectus est
in articulo pedis uentre eminens cōcaua in
vertebra ligatus. Mons pedis ante digitos
ex ossibus, & neruis inde uola in parte pos
sirema pedis, *πέρυ* a grecis. a nostris perna
inde pternocopo calcaneis pulsio. ut in tu
multu spectaculorum fieri solebat. hinc etiā
perniones morbi calcaneorum, cum fissurę
post pustulas hiarint, ut contra ab aestu, fris
tioneq; in femore intertrigo. Cætera in pe
dibus sunt eis, quæ in manibus memorauis
mus similia Nunc iam ad interna corporis
unde egressi sumus redeamus. Loca ergo
interna ad hypoglottida carunculas utrin
q; prominentes habent tonsillas, quę sub ip
sis consimiles rubore. At maiores rotundę
mala dicuntur chartillaginibus albis stoma
chum aduunt, quas arteriam, & guttur uo
cant. Tonsillis os substernitur, caput ad gut
ferens hyoides appellatum, quod. y. litteræ
faciem habeat stomachus introrsus a spina

Hora.

Pernion
morbus

Plinius

iacet. Summū gulę inquit Plinius fauces uo-
cantur postremū stomachus hoc nomine ē
sub arteria iam carnosa inanitas adnexa spi-
næ ad latitudinem, ac longitudinem lages-
næ mō fusa, quibus fauces non sunt ne sto-
machus quidem est, nec colla, nec guttur, ut
piscibus, & ora uentribus iunguntur. testu-
dini marinæ lingua nulla, nec dentes, sed ro-
stri acie comminuit omnia postea arteria &
stomachus dēticulatus collo in modū rubi
ad conficiendos cibos decrecentibus crenis
quicquid appropinquat uentri nouissima
asperitas ut scobina fabri tendens stomacho
ad pulmonē uocatur phagus, nervi utrinque
porrecti dicuntur toni, hinc uenter annectit
aluique os uocatur aluum uersus sensilis est, et
neruosus. extrorsus autem carnosus, quates-
nus gutturi accedit. dirimitur in multos ca-
les, quos fistulas, & branchia uocāt. globos-
sæ ipsæ figuræ est, stomachi desinentis i alui
alui latitudo. in sinistra parte est os ad chon-
drum medium habens. Reliquum autē cor-
pus ad sæptum transuersum quod diaphra-
gma uocant græci. Alui intestinum in dex-
tra parte erectum magis ad spinā accedens
pylorus appellatur, mittitque alimētum cum
in stomacho cōcoctum est. diductus in iei-
num uestinum non ita implicitum, cui tale
uocabulū

φάγος

uocabulum est, quia nunq̄ quod accipit cō
tinet, sed protinus in inferiores partes trans
mittit inde tenuius intestinū est in sinus uæ
hementer implicatum, uersuraq; ipsius um
bilico substernitur. binos habens terminos
quorum unus colus is latine ile nominatur
ut est auctor Plinius, & inferior aluus iacet
in parte dextra ad hypochondrium, a quo
acuti dolores colici. Alter porro tenui intest
fino finiens annectitur cæcum nominatū
intestinū ad spinam accedens, dextris ilibus
adiacens, cuius initium ubi coli finis, in me
dio medium, quod græci mesenterium uo
cant, definit autem in ano, qui intestini finis
Via autem unde excrementa ex uentre emit
tuntur. Mesenterium tunica est ex uenis & *μεσεντε*
neruis composita, renibus & aluo uicina, a *στομ.*
limentum ad iecur mittens, cæcum ipsum i
testinū in imo dirigitur que excernit, ideoq;
ibi rectum intestinum nominatur. Cōtegic
uero uniuersa hæc omentum ex interiore p
te leue & structum ex superiore mollius, cui
adeps quoq; innascitur, quæ sensu sicut ces
rebrum quoq; & medulla caret. at a renib;
singule uenæ colore albæ ad uesicam serun
tur, uretras græci uocant, quod per eas inde
descendentē urinam in uesicam destillatē
concipiāt. Vesica autē in ipso sinu neruosa

& duplex cervice plena, atq; carnosâ iungit
per uenas cum intestino, eoq; osse, quod pu-
bi subest. A pube abdomen sursum uersus
ad præcordia peruenit. de quibus pauca res
feramus.

De præcordijs.

Cels. lib. 4
Cap. 16

Præcordia breuiter ostēsurî ab iecore ori-
diamur. Iecur a dextra parte sub eis, quæ p-
prie præcordiorum nomen habent ab iplo
sæpto ortum, intrinsecus cauum, extrinsecus
gibbū, quod prominens leuiter uentriculo
insidet, & in quatuor diuiditur fibras ex in-
feriore uero parte fel inhæret. iecur ergo res-
centem ex aluo dimittens ad præcordia sã-
guinem cor fouet. Peculiare autē opus est
iecoris alimentum in sanguinem & fel con-
uertere, ac uenis sanguinem per corp⁹ unis
uersum diffundere. Vocatur autem iecoris
pars una fores per quas suscipit sãguinem
quem uena una in omnes diffundit uenas.
altera uero lobus iecinorea, quæ admodum
& pulmonis spiritus. Annectitur autem ip-
si sæptum trãuersum, quod refertum uenis
est. Id intersæpit ab iecore pulmonē & cor,
sæpto transuerso subest uēter, supra quod
est cor mucrone turbinato in dextrum con-
uerso, habetq; sinus sanguinis & spiritus.

Eius

Eius sinus uentriculi nuncupantur, quorum
unus in sinistra densior, utpote flatus dimif-
sio, in dextra latior, a quo sanguinis ferunt
uehicula. Subiacet māmæ sinistrae sinus in
utraq; parte aures dicuntur, ad cordis caput
ad septimam uertebam caro est glandulæ
per similes, quæ thymes nominatur dixeris
asperas arterias, quæ ante stomachū positæ
sunt, per quas thorax sufflans spiritū in pul-
monem exprimit, multis etiam uenis per id
discurrentibus a superiore parte nō solum
intestina, sed iecur quoq; ut diximus, lienēq;
discernit, pulmo spongiosus ideoq; spiritus
capax, & a tergo spinæ ipsi iunctus in duas
fibras ungulæ bubulæ modo diuiditur, sup
septum transuersū, quod phrenas græci, no-
stri præcordia dixerunt. Ab eadem parte sinis-
tra est lien, non eidem septo, sed intestino
innexus est, natura mollis, & rarus longi-
tudinis, crassitudinisq; modicæ, isq; pau-
lum a costarū regione in uterum excedens
ex maxima parte sub ijs conditur, atq; hæc
quidem iuncta sunt.

φρένες

De pulsuū differentia:

Corporis cōpage, ac facie exposita de ge-
neribus pulsuū non est nobis negligenda
cōmemoratio,

Pulsus est
motio
cordis &
arteriarū
que scdm
diastolen
& systolen
fit, ad infri
gidationē
caloris in
nati, & eie
ctionē; fus
mosarum
supfluita
tum.

cōmemoratio, quod peculiare documentū
ad cordis temperantiā, atq; distēperantiā
cognoscendam tactui nostro expositum est
Pulsus igitur cordis motus, & arteriarum ē
diducendo, cōprimendoq; factus, cuius op
portunitas duplex. diducendo quidem quo
explicata, patefactaq; arteria refrigerans in
grediatur. aer uentilet & refocillet uitalem
firmitudinem unde et spiritus oritur anima
lis. Cōprimendo autem coeuntibus & cons
ueniētib9 ad cētrum extremis arteriē fumis
dæ superfluitates, atq; redundantia. Ipsæ ni
mirum arteriē longitudine uasa sinuosa sūt
sicut etiam uenæ, sed ob iam prædictos mo
tus duplicem tunicam habent, quodq; spir
ritum sanguine aspersum inuehāt, a corde
exoriuntur per uniuersum corpus distribu
tę, ac omnes ita habent arteriæ. ut ex una re
liquas facile possis depræhendere, nec motū
tamen eque omniū sentire queas, sed in uas
cuis carne partibus longe expeditus in cas
teris obscurius. Pulsuum igitur decem sunt
genera. Primum genus pulsū ex motus
tempore in diductione cōpressionē cognos
citur, cuius differentia sunt uelocitas, & tar
ditas, & mediocritas. quādoquidem omnē
quod mouetur, aut uelociter, aut tarde, aut
medio quodam mouetur per tempus mō.
Velox

Velox igitur est pulsus, qui exiguo tempore multo quatitur interuallo. Tardus qui multo tempore exiguo mouetur interuallo. Mediocris qui mediocrem motum habet. Secundum genus est iuxta cōpressionis qua titatem, nam quoniam omne corpus tribus distinguitur interuallis, longitudine, & latitudine, & crassitudine, & corpus arteria est tria distinctione cōtineatur necesse est. Cū igitur naturaliter animal habuerit mediocriter diductam omnifariam comperiens arteriam at contra naturam erit ubi deficiat, cum excedit quauis distantia, ibi recordandum est qualis fuerit naturalis pulsus. nam si latitudine maius interuallum inueniatur latitudine dixeris. si longitudine longū, & crassitudine altum, his contrarios facile noueris si naturalis minor fuerit uoces angustum, & breuem & humilem. similiter in cæteris interuallis cōuersis in id quod contra naturam est, qui omnino comminutus. paruus qui auctus, magnus nominatur. Tertium genus pulsuum est præter uirium firmitudinē, cuius tres sunt differentia, uæhemens, & obscurus, & mediocris. Uæhemens est ample medici tactum percutiens. Obscurus inualide & infirme Mediocris, qui horum medius, quem sunt qui censcant esse naturalem. In mentis

**Pulsus ple-
nus iquit
Archige**

nancq; acri agitatione, atq; exercitijs uaher
mentioem fieri pulsum perhibent, qui non
sit naturalis, quibus Galenus plane aduerfa-
tur non permanere, sed manifesto ait pmu-
tari in causis minime naturalib9 pulsum ue-
hementiorem effectum. Qui igitur uehemē-
tior non statim mutatus is naturalis, & me-
diocris fuerit Quartum genus est, qd' præter
ipsius membri arteriæ inquam constitutio-
nem, cuius differentiæ sūt tres, aut enim mē-
brum asperius q̄ natura exigat, uocaturq; a-
sper pulsus, aut mollis, & uocatur mollis,
aut medio quodāmodo habet, ac huius ide-
sibi asciscit appellationem, Quintum gen9
est pulsuū præter quantitatem ipsius infusi-
onis arteriæ, cuius differentiæ quando pler-
nus est, & quando inanis, & quādo medio
habet modo, quoniam oē uas, aut plenum
est, aut inane, aut semū, Plenus igitur est pul-
sus, quēadmodum diffinit Archigenes arte-
riam ostendens solidiorem, eiusq; suppres-
sionem in humore undosam. Inanis qui ar-
teriæ excitationem bulientem facit, ut sub di-
gitorum tactu inanitatem fateatur. Hæc
demum quinque pulsuū genera uno arteriæ
motu constiterunt. At quoniam de cordis
calore manifestior existit arteria. ne quidem
hoc omittendum pulsuū genus est. Sextum
inter

Inter ea quæ dicta sūt, quod & singulariter
accipitur, & ad multos pulsus refertur, per
tempus quietis. per rhythmum. per æquali-
tatem, & inæqualitatem, & per ordinem, &
inordinationem. Quod igitur per tempus
quietis, quod est a primo. Septimū scindit
in densum, & rarum, & mediocrem arteria-
duplici motu contrario mota duplicē quie-
tis casum necesse est. Vnum quidem per di-
ductionem ante compressionē. alterum ꝑ o-
post compressionem. ante diductionem, quæ
sub sensum non cadere pluribus videtur, ut
inter duos motus quies aliqua media capi-
atur, cui itaq; multum quietis tempus is ras
rus nominatur pulsus. Octauum pulsuum
genus, quod per rhythmum. Est autem rhy-
thmus in totum affectio, seu proportio tem-
poris ad tempus, quod in pulsu est per quæ
dam tempora motus ad quietis tempus, ut
diductionis, & compressionis mediarū qui-
etis & tempus motus & quietis, uel motus
ad motum. sicut diductiōis ad cōpressionē
quietis ad quietem, uelut interioris, ad inter-
riorem Verum rhythmī binæ sunt differen-
tiæ concinna, & incōcinna. Incōcinnam nō
dico quæ prorsus rhythmī sit expers. id nāq;
fieri non potest, sed ita ut mutas dicimus lit-
teras

ῥυθμός

litteras, et infantem non facundum. Inconcin-
ni porro differentia tripla. unus siquidē pul-
sus pararhythmus mediocrem concinnitatem
habens accommodationem. alter heterorhyth-
mus, qui accommodatior. tertius ecrhyth-
mus, qui profus concinnitatem absumit, ac de-
cupatur. Qui autem aliquid ostendit heter-
orhythmus, qui nil obrinet uocatur ecrhyth-
mus. Nonum genus est pulsuum, quod
in omnibus dictis est generibus per equali-
tatem, & inaequalitatem, quod in uno inspi-
citur pulsu, aut in pluribus quod etiam syste-
maticon uocatur, de quo utpote euidentio-
re prius dicendum est. Aequalis igitur est pulsus,
qui cetero equalis, siue magnitudine, si-
ue firmitudine, siue uelocitate, uel reliquorum
aliquo, uel etiam omnium. Inaequalis autem
qui uicissim inaequalis. nā si qui uicissim oēs
æquales, uerbi causa magnitudine successe-
rint, equalis huiusmodi uocatur pulsus. Quod
si primus, & secundus & tertius æquales appa-
reant. Inaequalis autem quartus, nō dubium
quin is quoque pulsus magnitudine sit inaequ-
lis huius generis sunt qui deficiens quique in-
tercidens. non enim uel etiam pluribus ma-
gnis apparet minor, sed quandoque etiam totus
oblitteratur, diciturque deficiens pulsus,
quemadmodum

quemadmodū alter huic contrarius interci-
dens cum expectata in medio quiete tanquā
par quispiam incidit pulſus. Quod si ſecūdo
primo ſtatim minor efficitur. tertius autem
ſecundo, & quartus tertio per æque ad plus
res huiusmodi pulſus mutilos & truncos uo-
cant a figuris celeritet terminatis nomen ha-
bentes, atqui in omni minuuntur, nec unquā
ab huiusmodi ceſſat langore, quoad poſtre-
mo ne utiquam moueantur uocant deſiciēs
tes mutilos. atqui ceſſant duplici differentiā
quorum aliꝝ in qua primū exiguitate ceſſa-
runt, eam perpetuo cuſtodiant. At aliꝝ augē-
tur rursus, uel in eam exurgūt, quam a prin-
cipio habuere magnitudinem, uel in mino-
rem ſcandūt, uel in maiorē hos porro muti-
los currentes uocant. Fiunt in ſingulis pul-
ſibus inæqualitate mutili pulſibus, de quibus
poſt paulū dicei huiusmodi ſyſtematica uo-
catur pulſuū inæqualitas, ſi in pulſu uno in
parte una arteriæ, aut in differenti ſit, quæ ad
modum forte in motu in parte una arteriæ
inæqualitas dicitur. Cum aliter inceperit, &
aliter deſierit, mota circa digitū unum arte-
ria incipiendo quidem uelocior. deſinendo
autem tardior, uel contra. id tribus efficitur
modis, aut perpetuo manente motu, aut res
currente, & tanquā bis pulſante. ſi continuus
manet.

manet, & non discissus a celeritate cōmūta
in tardio rem, uel contra inæqualiter celer
talis pulsus, & est, & dicitur, sin cesser disciss
postea uelocior appareat, dorcadizon uoca
tur, ac si dicas saltuosus sumpta a capreolis
translatione salientibus. qui inter saliedum
sublimes sese sistunt in aere, secū dumq; pri
ore celeriore faciunt saltum si posteaq; pro
ductus fuerit rursus currat, et aneq; prius
corripia; secundo tactus percussu. biplosus
huiusmodi pulsus appellatur. Licebit autē
intueri in incudibus cum mallei e manu illa
ti percusserint retundi incudis recussione &
iterum ac tertio percusserint, non solū mo
tempore plaga una in loco arteriæ uno
spaciosam fieri uideas inæqualitatem, sed
etiam per potentię firmitudinem. non utiq;
quantitate iteruallorum, neq; enim possibi
le est eundem pulsū in eadem parte, mag
num, & paruum fieri, neq; i alio genere, sed
in partibus differentibus iuxta arteriæ par
differētes in pulsu uno inæqualitas duplex
efficitur cū manente continuo motu, & sub
digitis alijs celerius moueatur arteria, sub a
lijs tardius cum uero discriminatur, ut digi
ti quidem alijs preoccupent motum. alijs autē
non, & iuxta diductionis quantitatem, uel
pluribus partibus inæqualitas. Manifestum
est

est ex quo genere sunt mutili in plaga una in-
uergentes, ac circumuergētes. nam si sub ins-
teriore digito magnus supplousus, et sublar-
in gibbū fuerit pulsus ex ratione minuatur
ut per exteriorē partē arteriæ ad pollicē
languentis minimus appareat, murinus uo-
citur a muris caudæ similitudine, uel ut a-
lii miurus quasi cauda mutilus, quod si per
digitos medios supplousus & subsultans, ac
utrinq; consurgens minuatur minor appa-
rens. hunc Archigenes inuergentem, & cir-
cumuergentem nominauit manifesto uos-
lens indicare breuitatem per diductionem
cum extremorum utrinq; tamq; nutu, neq;
enim ab acruatim sectis, sed tanq; partibus
utrinq; incisib; breuiter corripitur mutilus
magnitudine existens in utraq; parte. at pre-
ter inæqualitatis magnitudinem assumptā
tempestiuus, aut serius undosi & obliquati
sūt pulsus, quod si ultra positum assūpserit
spasmodes, & quassabundi consistunt nun-
cupati. Ab undosis itaq; incipiendum, in q;
bus non simul apparet in eadem inæquali-
tate tota deducta arteria. Alia quidem pars
prima ipsius. alia autem secunda. alia uero
tertia. alia porro quarta continuo permanē-
te motu similitudine, & undarum sublatio-
ne. Sunt qui in rectam lineam delatā habeāt
undam

undam. Sunt qui declinatam in obliquum
& alij in breui per longitudinem distantia
sublimitatem idoneam. alij contra & alij la-
tū. alij angustum similiter uelocitate et firmi-
tudine inæqualiter habēt. Undosus autem
totus in exiguitatem cōminutus obliquas
appellat itineri consimilis obliquo, sed quē
admodum undosum pulsū minorem esse
etum obliquis capit, ita obliquanem for-
micinās cū pluribus diētis motibus in unū,
& eundem paruū finierit, ita uocatur a for-
micæ animalis similitudine ob paruitatem
& motus speciem. Est siquidem formicinās
admodum paruus, quom inorem non in-
uenias. itidem & obscurissimus ac densiss-
mus omnium est non utiq; celer inqt Gale-
nus, & Paul⁹ ægineta, quēadmodū putauit
Archigenes, huic sextus adhæret. nam sicut
febris, ita etiam pulsus est sextus, qui nullam
facit cōuersionem, sed idem propemodum
manens. dissimulāter a principio orsus, nec
unq̄ dissolutus toto habitu in ægritudinem
conuerso. Spasmodes autem pulsus utrinq;
ab extremis reuulsi, & protensi, & uulsi ap-
parent. sensui faciem præbentes nerui intē-
ti. at in quassantibus nihil tale, sed maior q;
ad est ipsorū diductio. itaq; partium arteriæ
aliæ quidem uno, eodemq; tempore suscol-
luntur

ustolluntur, ipsarumque motum aliqui iaculis
assimulauerint, quæ magnis emissis uiribus
uibrata celeriter perueniunt. Emprion
autem pulsus est cum uidetur diducere istum
motum arteriam. Alter autem non significans
motum exiguum. habet etiam quiddam quassa
bundum. is pulsus, qui & celer est, & densus
non semper ingens. Decimum in iam dictis
pulsibus est genus, quod ab inæqualitate
progenitum est per ordinem, & in ordinem
ordinatus namque et ordinis expers sectio in
æquali in ipsum æqualem per ambitus, quas
periodos greci uocant, et in eum, qui usque
quaque inæqualis in utraque sectione ortum habet
per æqualitatem periodorum ordinatus
per ipsam uero inæqualitatem inordinatus
nam æqualis pulsus usquequaque est ordinatus,
& si postea æqualem ipsum dicebamus
At inæqualis non prorsus inordinatus. nam
si æqualitatem corruperit, & periodum aliam
quam custodiat, ut in eo quod est per diduc
tionis quantitatem, si contigerit duos ingentes
esse, & unum paruum, atque ita deinceps
eiusmodi inæqualis quidem uocitetur, sed
ordinatus. Quod si inter corrupendam æ
qualitatem, neque ordinem aliquem inæqua
litate custodiens eiusmodi est cum inæqua
litate inordinatus, idem in alijs generibus ipsorum

περίοδος

D per

per inordinatos. alij prorsus sunt inordinati
paruam aliquam non seruantes periodū
alij per periodos explicati quatenus ordinē
non habent continuū uocati fuerint inordi-
nati. quatenus uero diu periodon aliquam
custodiunt per periodos ordinati, ut si con-
tigerint duo ingentes, & duo parui. idē tres
magni, & tres parui, & quatuor magni, &
totidem parui, atq; ita deinceps, neq; nos p-
tereat inter aliquos contrarios perpetuo ali-
quem esse medium. At inter æqualem, et in-
æqualem medium nullum, et nequidem in-
ordinatum, & ab ordine immunē, nisi
quispiā uelit per periodos ordinatū mediū
nominare ordinati, & ordinis expertis. At
omnium alij mediū sunt naturales præter eū
qui est per uāhementiā, & obscuritatē, sicut
ostendimus inter quos æqualis dumtaxat
naturalis est. alij contra naturā inæqualis, &
ordinatus, & inordinatus. hæc demum sunt
pulsuū genera, ac generū differentie. Verū
sunt qui duo alia adijciant contra naturam
arterie, quatenus sursum & deorsum et de-
xtorsum, & læuorsum agitari uidei, necnō
properantius & tardius, ex quibus esse dixi-
mus undosos et quassabundos pulsus, itaq;
nos, ut rem ipsam paucis absolueremus sim-
plices modo tradidimus differentias. Exiā
dicis

dictis facile has connexas cōpereris atq; cō-
positas. deinceps memorādum nobis uideēt
quænam sint pulsuū causæ, quas consequē-
do quandoquidem alijs manifestior. Ma-
gnus igitur pulsus, aut propter opportunita-
tem, quæ est abundans in corde calor imis-
sa extrinsecus refrigeratione, & tanq̄ uentilis
lacione, aut ob corporis gratilitatem, sicut
paulopost ostendemus. Augetur autē calor
aut ppter naturales causas, ut ætatis puber-
tatem, aut adolēscētiā, aut simpliciter cē-
lo calido, regiōnemq; calidamq; temperatū-
onem, aut propter ea quæ naturalia nō sūt
ut calidum circumfusum aerem, lauacra ca-
lida, exercitia, cibos, potus, medicamina cas-
lida, aut propterea quæ contra naturam
ut ob distemperantiā calidam, uel humo-
rum putrefactionem, uel iram nimiam, uel id-
genā alia. Dījudicaueris autem pulsuū, quod
naturalis quidem stabilis, & difficulter mor-
bilem efficit magnitudinem, cū in reliquis
sit facilis mutatio, ut etiam te attingēte sæpe
ut omnino post paulū reuoluatur, nec non
per calida lauacra magnis pulsibus, & mol-
licies gignitur, quemadmodū ipsis p calētē
ac præsertim cū ariditate per distemperanti-
am duricies. Mediocriter autem exercitati

uel in usu rerū positi, mediocriter quidem
habent in duricie, & mollicie, quiq; calidio
ra pectora habent, magis adhuc, quod etiā
surentibus efficitur, at per cibū, uiniue usū,
uel iram magnitudini etiā uehementia ac
cedit. at qui iram occultare properant, uel
quicq; aliud quod ipsis euenerit non aduer
tente medico, quēadmodum si calidū medi
camen exceperit, medicoq; manu attingēti
interrogantiq; detegere nolit ad magnitudi
nem manifesta accedit inæqualitas. Item
languentis mos atq; consuetudo non parū
ad diiudicandum confert. Consuetudo ut
si medicaminibus fuerit assuetus, mos autē
ut stolide se catharticis subiiciat. alius ob hu
morum ingentem putredinem accedit ma
gnitudini pulsus præter cōpressionem. Ad
pulsus certe magnitudinem non satis fuerit
usus solum, sed ē ut potestas suppetat, mem
briq; mediocritas ad asperitatem atq; molli
citiē. Aucto itaq; quauis earū, quæ memo
ratae iam sunt cause, in corde calore primū
magnus efficitur pulsus, at cum nequidem
usui satis erit magnitudo, statim etiā ipsi
aduenit uelocitas. at sine ita quidem satis e
rit densitatem admittit. Parui ac tardi, & ra
ri pulsus a cōtrarijs fiūt. Verū cū a magno
& celeri & denso in contrarios efficitur mu
ratio

tatio, manifesto usu deficiente, nō etiam qđ
primū ī pulsu factū est Primū qđ qđescit, sed
qđ posterius nanciscit id pri⁹ abijcit. Statim
namq; rarefcens, inde tardus, postremo etiā
paruus. Quod si ad maiorem perueniat tar
ditatem, ac exiguitatem, rursus raritas in de
nsitatem transmutatur, quę ut per ipsam quę
ex usu sunt absoluantur. Hęc nimirū magni
tudinis & celeritatis & densitatis, cōtrarios
rumq; pulsū sunt causę, quibus adijciēdū
etiā & interuallo pulsus auersio. Latitudo
itaq; etiā solū augetur ob humiditatem ī
primis redūdantē, uel naturaliter, ul' ex uno
dūtaxat a causis exterioribus, quēadmo dū
altitudo ob membri molliciem, ad hoc etiā
ui accedente, Longitudo ex ariditate & car
nium stupore adhærentium, alijs manifesta
coincidentibus interuallis necq; enim lōgior
q̄ natura concesserit potuerit esse arteria, po
nusq; quispiam tenuem eiusmodi pulsum
duxerit appellandum, quemadmodum ei
contrariū latitudine dūtaxat auctū, & crassi
tudine nominaueris. Est quandoq; ubi pul
sus eteniat his contrari⁹ affectionib⁹, & alijs
quo, aliquibusue interuallis inhibet humilis
quispiam, uel angust⁹, uel etiam breuis ap
parens, non equidē huiusmodi, sed ob cras
situdinem pinguis alicui⁹, aut carnū, aut tu
nicularum obijce, quandoq; etiam totus p⁹

parū apparet, cum tamen non sit parū
nec nō obscurus, ab eoq; absit, sed quid ego
hoc, cum sæpe effugisse putetur ex cunctis
arterijs cum uere non ita sit, præsertim cum
negligentius affectæ fuerint, Cæterum ob
carnis copiã motu occultatu cū uere adsit,
adsit obscurus, fieri non potest ut omnino
effugerit uiuente adhuc homine quẽadmo
dum rursus gratilibus hominibus etiã pars
ui pulsus ingentes esse existimantur, itaq; id
tam gratilibus, q̃ obesio solet euenire. Vebe
menter itaq; tabescente corpore, arteria ad
spinã sæpenumero attingentibus uentricu
lum motū suum pandit, ut in colis, quę pri
us nusq; cõparebant, ideo cunctis de causis
diligenter aduertendum est ne nos lateat
perceptio. At uæhemens pulsus a potestate
firmitudinis ac roboris gignitur nulla alia
causa aduertente, ut usu dissoluto, ul mēbri
duricie, obscurus autem imbecillitatis pote
statem, ac solam arguit, & si nil adsit aliud.
nã ughemēs cunctis ut generetur eget causis
sicut obscurū sola produxerit imbecillitas.
Qui igitur a primo uæhemens extiterit gra
tes & tempora, & regiones, & temperatio
nes consequitur moderatas. at obscurus u
temperaciones Qui porro ex obscuritate in
uæhementiam transcenderit confirmatis ui
ribus

uiribus ex debilitate præterita confirmatur
certe, aut propterea quæ in ipso sunt corpe
ut humorum cōcoctionem, aut excrementū
aut furorem, aut propterea quæ extrinsec⁹
adueniunt, ut uinum, cibum, exercitium, &
quæcunq; distemperantiā erigunt & exolu
unt potestatem inediae, uigiliæ, & imoderas
tæ euacuationes, mœrores & curæ & dolo
res, præsertim qui syncoptici nominantur
ut sensus auferri uideantur, & quæcunq; di
stemperantiam efficiunt. Sunt autem q̄ nul
lo agitati exercitio pulsū durum putati sint
habere uahementem sed exercitatum, ac so
lertem tactum non sefellerit. V̄hemēs nāq;
ut plurimū cum magnitudine in sublimē at
tollitur ualide tactum percutiendo. at dur⁹
ob arteriæ concussū difficilē non capit mas
gnitudinem. Durus itaq; efficitur puls⁹ ob
membra duriciem, quam immoderata frigi
ditas, uel ariditas, uel ab inflāmatiōe tenor,
aut neruorū distētio facit. at duriciem et ex
ignitas, & uelocitas quandoq; etiam dēstitas
pro magnitudine ex usu cōsequitur. Mollis
porro pulsus humiditatem sequitur arteriæ
quam humidiorē efficiunt natura humis
diores cibi, pluraq; lauacra, multiq; somni
uictus etiam affluens, ac suffumigationes.
Contra naturam uero dormitationes, meri
diauonesq;

diationesq; & lethargi, et aqua intercutē, &
quæcunq; pituitosa. Plenus pulsus aut huius
morum multitudinem, aut ciborum, aut uis
ni nimium significat potum & affluentiam
quemadmodū contraria inanitas, aut inedia
aut inanitionem, at cum arteriæ corp⁹ accē
dit calidius. Plurimū in corde calorem reli
quo corpore refrigerato, uel spāsmi faciem
arteriarum aliquam ostendit quæ uiolento
motu incalescant. At Archigenes arteriæ lo
cum proprie in uehiculis calidiorem inueni
ri, sicut in euulsis. At per rhythmum ratio ē
qualis quidem existens in motu & quiete
totius corporis egregiam temperationem
ostendit quantum in ipso sit, aut non magis
nam auersionem, ut in ætate puerili, alijsq;
temperatis corporibus. Quod si maior qui
etis fuerit tempus q̄ motus calorem ostēdit
imperare, sicut in pubescentibus. & hmoi
alijs. Nempe quemadmodū in senilib⁹ cor
poribus frigidis mollis plus est temporis in
quiete. Non ignorandū iuxta rhythmum
inæqualitatem, quæ mensura est eius, quæ ē
per uelocitatem & densitatem eam, ut mas
teriæ ad rhythmū obtinere ratione. Deficiē
tes utiq; ac intercidentes minus detrimē
tum at deficientes maius indicant In eorum
autem oppressa, & grauata potestas ad inæ
qualitatem

qualitatem, atq; inordinationem pulsus cō-
uertit, aliamq; omnem. & quæ ex uāhemē-
tia, & quæ ex magnitudine sit. At myuris,
seu mutilis pullibus binis genere demōstras-
tus, aut enim i appellata systematica inēqua-
litate, aut in una inueniuntur plaga. Deficiē-
tes quidem ultimū potentia exprimūt pro-
lapsū. at sursum meantes et recurrentes hi
quoq; imbecillitatem quidem arguūt, sed
adhuc obluētantem, & occursantem atque
renuentem. At qui uno ictu myuri & inclin-
nari, & circūuergentes nūcupari, præsertim
in aliquantulū flaccescentibus, iamq; pluri-
mis flaccescentiū existentibus labefactatis
circa arterias corporibus inæqualiter. uelo-
ces autem & a capreolis saltitanibus nomē
adepti dicti dorcadizontes febriles, p̄cipue
calores sequuntur. uerū si a primo diductiōis
pulsus accelerarit circa ipsam & principiū
correptionis ut putredinem contineat signi-
ficat naturā ad excernendū fumidas super-
fluitates properare, sin contra compressiōis
principiū exoluat. at ad diductiōem magis
festinarit calorē obtinēdo, Scito imissā frigi-
ditatē. Consequit̄ etiā hæc in feбри etiā fres-
quentissime densitas quandoq; etiam mag-
nitudine, nisi potestatem membri prohibeat.
duricies, sed intenta in arteria duricie, potes-

potestateq; non succūbente biplofus euadit
pulsus, at undabūdus præcipue humidos
sequitur morbos, præsertimq; inter alios as
quam inter cutem, & lethargos & peripne
umonias Incipiente uero potestate, tūq; ma
gis inualeſcente undabūdus in obliquantē
succumbit, postremoq; collapsa ipsū exci
pit formicinans. Verū hecticus nomine pe
culiariter corruptos, & alioqui colliquesce
tes occupat Spasmodes fit pulsus principio
neruorū aliquam inflammata habente affe
ctionē, quemadmodū in phreneticis & stat
tim deficientibus cum etiam moriuntur id
parientes adhuc calidi. Contra uero statim
correpti in syncopten. nam hi multiū friges
facti adhuc uiuūt. Quasiabūdus fit pulsū cū
uis magna eget diductione cum uialis fir
mitudo potest exerceri. at solū arteriæ cors
attolli diductionē, quemadmodū in magn
is inflammationibus, et diuturnis obstructio
nibus. Emprion pulsus in totū inflāmatiō
nem significat, præsertim neruosarū quarū
eunq; partium. peculiaris autem pleureticis
Remissus quidem mollem & facilem cons
coctionem ostendit. intentus uero infestam
& difficulter concoquibilem, subruitq; cū
uiribus, statimq; periculū subesse p̄nūtiat.
Scire

Scire deniq; expedit quod inæqualitatem
inordinium consequitur, raro est inuenire
inæqualem pulsum extendi. at minora des
trimèta inæquales et extēsos Verū maiora
inæquales & inordinatos efficiunt pulsus.
Atq; hæ sunt simplices pulsuū causæ, atq;
deprehensiones. hinc etiam compositas nō
difficiliter inuenēris.

De sputi significatione.

Quæcūq; sputa subflauescūt, & subincē
sa et subspumosa, et tenuia solam incōcocti
onem significant, nullūq; malū prætendūt
aut pronūntiant, at quæ plurimū flaua, & in
censa, & spumosa, & uiridia & glutinosa, &
rorūda, & præter hæc, quæ ualde atra pernici
em præsagiunt, præter sanguinem, q si alijs
non sit ammixtus humoribus improbam
osiedit affectionem ex inflāmata caliditate
orientem. Cruenta igitur sputa moderata
sunt, at quæ flauæ, atraue bilis mala Cōside
randus etiam excreandi modus. nam si cō
coctum expuatur, non dubium quin ipsa
sputa sint bona. contraria uero mala. Con
sumatę igitur concoctionis ē cognitio spu
ti cum fuerit leue, seu planum, & albū. & æ
quale, & substantia neq; humidū, neq; sub
crassū

erassum. In concoctionis autem perfectæ nõ
in totum excreatum. Si uero non expuerit
atrum, sed tenue concoctionis obscuræ sig-
nũ est. Quod si immixtũ sit ignitum, uel ruti-
lum non bonũ. Si liuidũ uel uiolaceum, uel
atrũ perniciosissimũ fuerit.

De excrementis.

Excrementorũ optabile est molle & con-
sistens, & consueto factum tempore cũ sani-
tas aderat. quod excernitur excrementum
est huiusmodi subflauum congrua substan-
tia non admodũ male olens quod aut̃ secus
haberi nequitam utile, Quod igitur colore
est rebus cõmanducatis persimile & tenue
& humorũ expers, celeriterq; euadens inco-
ctũ est. Plurimũ uero rutilum, in principio
q; biliosius indicat ægritudinem. Quod si
huiusmodi in declinante ægritudine excer-
natur cõmode purgari corpus ostendit. At
uiride uiolacæ bilis est indicium. Atrũ uo
aut bilis atrę, aut sanguinis alicuius ibidem
tosti. Liuidum refrigerationem quãdam &
extinctionem interiorũ non humilem non
obscuram esse significat. Rursus pingue col-
liquefactionis est i corpore pinguedinis cog-
nitiõ, quẽad modũ glutinosum ipsum est
pingui

pingui deterius. Animalis membrorū colli-
quefactionem præfagiens, quod porro gra-
uissime olet putredinem nō exiguam aperit
in his demū omnibus ex cibis excrementorū
est perspicienda qualitas, hinc affectio con-
sideranda. Omnium deniq; excrementorum
pessimum, ac perniciosissimū fuerit & liuidū,
et pingue, & celeriter euadens. Ac de ex-
crementis hæc satis.

T E L O S

PROBLEMATATA ARISTOTELIS
DE RE MEDICA

VR EXVPE
rati & nimia comit
tendi morbi uim ha
beant. An quia uel ex
cessum, uel defectum
efficiat, qua quidam
re morbu consistere
certum est.

Cur morbi saepe
dem nonnulli medici eam artem exercent,
ut non nisi per excessum agant. uel uini, uel
aquae, uel sanguinis, uel cibi, uel inediae. An
quoniam causae, quae morbos committunt,
aduersae inter se sunt, atque ita efficiunt, ut genus
alterutrum duci per excessum alterius in
medium possit.

Mutationes
temporum pot
tissimum pa
riunt mor
bos, et in
quibusdam
temporibus
Cur temporum, flatuumque mutationes
morbos intendunt, tollant uel iudicent, uel
committant. An quae aut frigidae, aut calidae, uel
humidae, aut siccae sunt, morbosque qualitate
huiusmodi excessus committit. Secunda et
nimia uoletudo mediocritas quaedam est.
Quod si per humidam, frigidam uel materiam
morbus

morbis confiterit, tempus accedens cōtra magnæ
rium, tollere illū poterit, sed si minus cōtra mutatiōes
rium subsecutum sit, qui similis status iemris, aut frigos
poris superuenerit, intendet sane, atq; interioris, et ca
met, quo etiam fit. ut qui bene ualent, aegro loris, et as
tare tempore mutato incipiant, corporis es lia p rōe
nim proinde tēperamentū soluatur necesse eodē mō
est, quippe quod non nisi temporū, etatum Hip. lib. 3.
locorūq; statu idoneo aptū sit augeri, serua Apho. 1.
ricq;. Quāobrem cum tempora euariant. rō
tūc ualitudinis habenda diligentius est. Idē
autem illud pro cā particulatim etiam adest
quod in uniuersum proposui de tēporibus
mutationes etenim flatuū, etatū, atq; locorū
pro temporis cuiusdā mutatione accipi de
bent. Quapropter hæc etiam intendendi, uel
tollendi, uel iudicādi, uel contrahendi mor
bum uim habent, quemadmodū tempora
& syderum ortus, orionis, arcturi. uergilia
rum caniculæ. qui flatus. imbresq; excitant
q; serenitates frigora, teporesue solēt adferre

Cur uomitus, cum tempora immutant
citari maxime debeat, ne conturbatio redū
det. cum uaria excrementa materię inutilis
ex mutandi ratione proueniant unde fit, ut
cibum alij parum concoquant, alij parum
cupiant.

Quamobrem

Quamobrem qui vel cibo uitioso uescuntur, uel fame diutina laborant, pedibus intumescere soleant. An utrisque per tabem consumptiōemque illud accidat. Tabescunt enim & qui esuriunt, quia nullum penitus capitū alimentū, et qui uitiose uescunt, quia quod assumpserint, perfrui nequeunt.

Quamobrem cum uitia bilis per ætatem contrahi debeant, morbi acuti, qui certe ex bili consistunt, per hyemem potius urgeant. An quia febribus illi comitari acuti propter a sunt, quia uiolenti, uiolentia uero contra naturā est, locis enim quibusdam in corpore humescentibus seruens oritur inflammatio, quæ cum non nisi caloris exuperantia sit, febres utique accendere potest. Æstiuo igitur tempore arida, calidaque uitia male homines habent. hyberno autem humida, calidaque perinde a cuta, celeriter namque interimunt, cum propter humoris supercrescentis abundantiam coequi nequeant.

Cur morbus pestilens solus ex omnibus uitijis præcipue afficiat eos, qui ad laborantes eo morbo prope accesserint. An quæ is solus omnium morborum communis omnibus hominibus est. Itaque pestem facile omnibus infert, qui scilicet deprauato iam habitu sunt.

Fic

Fit enim, ut morbo cubantis ueluti quodam
fomite succedente uitiū illud protinus ex-
ulter, concipiaturq; in alijs.

Cur si uēti septemtrionales hyemem oc-
cuparunt, uer autem austros, pluuiasq; exhi-
bit, æstas proxima grauis tam febribus, q̄ Si hyems
lippitudinibus insequi soleat. An q̄ æstas lonia fue-
corpora nostra multū humoris cōtinentia rit, uer ues-
excipit, et terra madet, et habitandi locus p̄ ro pluuio
humidus est, talisq; redditur, qualis q̄ grauis sū, et austr
perpetue constat. Primū itaq; lippitudines ale, neces-
subeunt, cum excrementa humoris in capi se est, æstas
te deliquere incipiunt. Ita enim intelligendū te febres
est, ut res eadē & calidissima & frigidissima acutas, et
reddi possit, ceu aqua, uel lapis, feruet etenim lippitudi-
illa, uel hic uæhemētius. Fit igitur, ut aer suę nes c̄
crassitudinis causa calorem pleniorē susci- Hipp lib. 3
piens, exardescat, & corpora paritatioe an- Apho. u.
xietate, æstuq; uexentur, æstu uero in corpe
febris in oculis, lippitudo est. Deniq; mutas
tio quæq; calida corpus peruertit, cū scilicet
& calida adhuc madente æstas protinus sicca.
& calida occupauit. uitiū etiam augetur.
si pluuia æstate accessit. Ita enim uis solis ma-
teriam late obtinet, quam feruescere tum in
corporibus, tum in terra, tum etiam in aere
faciat, qua de causa febres oriuntur, & lippit-
tudines.

E Cur

Si uero hyems austrina, & pluuiosa fuit,
ems hauruer autem siccum, & aquiloniu est, corpora
stralis, & tam uere, q̄ estate morbi exercent. An quod
pluuiosa, hyemis tepor & humor faciunt ut corpora
fuerit Ver tempori eiusmodi proxima i qualitate red
autē siccū dantur. Humida enim, laxa q̄ fiant, & solua
& agloniū ta necesse est. Quæ cum ita se habeant, uere
um, mulie frigido, atq̄ sicco facile concrefcere possunt
res quib⁹ & indurari. Itaq̄ grauidæ, quibus tūc adesi
partus ad ptus, abortu periclitantur, uidelicet incalces
uer iest, ex scendi, crudescendi q̄ ratione, Quæ res sy
quacunq̄ deratio appellata est, quam sicca illa cōmit
occasione tit frigiditas impatiens omnino excernēdi
abortiūt ē humoris. Infantes uero, quos gerunt imbe
cilles. læsosq̄ immodicam ob frigiditatem
edūt. Accidit enim ut qui tunc celo sereno
nascuntur, ijdem pluuio benigne, & consti
terint, & nutriti fuerint intra parentem, cæte
ris v̄o, cum pituita uitio suæ n̄ quietatis pur
gata non est (quod fit ubi tepidum se exhib
buit) sed coacta a frigore constitit, cū tepor
occupauit, estate ui colliquescit, si bilioli, sic
ciq̄ sunt, q̄ eorum corpora minime humi
dam, sed squalibundā sorduntur naturam,
excitatur quidem humores sed tenues. Quæ
obrem eos lippitudo arida male h̄t. Si ues
ro pituita reddundant. rautitates distillatio
nesq̄ in pulmonem oriuntur, mulieres ex
torquent

extorquet difficultates intestinorum, quia natura sunt humida, frigidaque, seniores stupor atonitos reddit, ubi uniuersus resolutus humor incubuit, exque imbecillitate caloris naturali concreuit.

Cur si æstas sicca, & aquilonia fuit. autumnus ex aduerso humidus, atque austrinus, hyeme, quæ proxima est, dolor capitis, raucitas tussisque oriantur, atque in tabem demum euadant. An quia hyems multum materię excipit. itaque humorem cogere. atque pituitam inde conficere magnum ei negocium est. Ergo difficile est humorem densari. conficique inde pituitam. Quod si in capite humor constitit grauitatem committet, et si nimius, frigidusque est, crudorem utique mouet, cui syderatio non est, nec non si ob nimiam sui copiam con crescere minus potuit, in locum defluit proximum, atque ita tussim, raucitatem, et tabem contrahit.

Cur si sicca æstas, siccusque autumnus aquiliones habuerint, mulieribus, et omnibus pituita abundantibus secunda ualetudo continet. An quia natura utrorumque in alteram exuperat partem. itaque tempus in partem trahendo contrariam ad medium habitum. bonumque producit. Eo igitur ipso tempore optime ualent, nisi quid ultro ipsi perperam agant, ut

Si uero æstas sicca fuerit, et austrina aut autumnus uel pluuiosus et australis dolores capitis ad hyemem fiunt, & tussis raucedines, atque grauedies quibusdam autem & tabes.

humidi ad hyemem ita deueniant, ut somni-
tem quendam, & incitabulum frigori subs-
ministrant.

Cur si sicca æstas, & aquilonia, & autum-
nus siccus hîsdē aquilonibus perflatus mor-
bo biliosos infestet. An quoniam ad idem
corpus eorum, ac temporis habitus uergūt
itaq; ueluti ignis igni adiicitur, cum enim
corpora exiccantur, quantumq; in his dul-
cedinis erat, euaporatū sit, uæhementerq;
calescant, necesse est, ut dum humor confu-
mitur, aridæ lippitudines oriantur, residuo
q; quod biliosum remanserit, eodemq; re-
lescente febres acutæ utpote ex bili sincera
inuadant, nonnullos insania rapit, quorum
s. natura atra bile abundat. Hæc etenim lar-
ge supest, cū ei⁹ humores cōtrarij resiccescāt

Cur mutationem aquarū grauem, aeris
uero non grauem esse affirmēt, An q; aqua
corporib⁹ alimento est, quo iam habito, cō-
plexoq; peregrinemur. Aer autem nullo se
exhibet alimēto. Aquarū item genera mult-
ta, & uaria per se sūt, sed aeris minime. Itaq;
hoc etiam causæ esse potest, quippe cū pere-
gre etiam profectis in cœlo quidem prope
eodem, in aquis autem uarijs uersari euenit
at, quapropter aquæ mutationem grauem
esse recte putatum est.

Cur

Cur ciborum mutatio minus, q̄ aquæ,
gravis occurrat. An quia plurimū aquæ cō
sumimus. Nam & in pane & obsonijs, & i
potu aquæ usus plurimus est,

Sed cur cibi, & aquæ mutatio gravis sit.
An q̄ omnis mutatio etiam temporis, & ex
tatis motu facilis est. Extrema nāq̄ generis
cuiuscunq̄ moueri facile p̄nt. Quomodo
& principia, & fines. Ergo & cibi, qui inter
se distant corrūpere se inuicem q̄teūt, quip
pe cum autem nuper, aut non dum adheles
rit, qui præcesserat, adhæc ut uariis cibus
gravis est, turbulenta enim, nec æqualis cō
coctio eius agitur, sic in ijs accidit, qui aquā
mutarint. s. ut uariæ portionis utant alimēto
estq̄ id alimenti genus, quam stecum, ualen
tius, quoniam plurimū est. exq̄ cibus ipsis
nō nisi quantū dilutū est, uim hēt enutriēdi.

Cur mutationes aq̄rarū faciunt, ut pedi
culi. in quibus haberi possint, multi habeant
tur. An q̄ humoris cruditas, quā p̄urbatio
illa cōmittit, quæ ex aquæ uario usu in cre
bra cōmutatione redundat, humoris creare
copiam potest. præsertim in loco humili
opportuniore. Cerebrum autem natura hu
midum est, quare caput maxime perpetuo
humet cuius rei indicium est, q̄ pili in hoc
E 3 potissimū

potissimū exeunt, huius autem loci vis ad p
generandos pediculos apta est, patet hoc in
puerili ætate. Caput etenim puerorū madet
abunde & sepe aut græuedine conflictatur
aut sanguinis profusione, Quin etiam pedi
culos plures illa ætas habere solet.

Cur a uergiliarum occasu ad fauonij usq
flatus hi potissimū pereant, qui morbo lon
go laborāt, & senes, q̄ iuuenes potius. Vtrū
summæ illæ intereūdi causæ dux adsint, fri
gus, atq; excessus Vita enim calore fouetur
seruaturq;. Tempus autem istud ambo illa
sortitur. Frigidum enim et hyems tum acer
rime urget, subsequens enim tempus uer est
An q; qui uitijs laborant diuturnis, nō se
ac senes effecti sunt. Longus etenim morbo
quali senectā iam adesse uidetur. Ea namq;
corpora sicca, & frigida sunt. altera. s. ob gra
tem, altera ob languorem. hyemem uero &
gelu, frigoris atq; humoris esse excessionem
certum est. Quare fit, ut cum uel paruo mo
mento corpora pateāt hyemis rigor quasi
ignis igni iniungatur, atq; ita interimat

Cur in plenis, impurifq; corporibus ubi
cera capitis non magno negotio sanentur,
nibiarū autem ægre. An humor eorū, quia
terrenus

terrenus, grauis est, graue autem omne des-
orsum cedit, ergo superiora curari facile pos-
sunt, quoniam seorsum humor decesserit.
inferiora propterea nequeunt, quod admodum
excrescant, & putredini pateant.

Cur si post hyemem aquiloniam, & uer
austrinum ac pluuium æstas sicca admodum
fuit, pueris omnibus autumnus accedat
et pueris presertim. Nam & cæteris difficul-
tates intestinorum, febresque quartanæ longæ eo
tempore solent euenire. An quod si aqua
mediocris per æstatem incessit, quantum hu-
moris collectum est per uer humidum, in no-
stris corporibus refrigeratum quiescit, sed si
non ita contigit, pueri, qui suapte natura hu-
midi, & calidi sunt, uæ hementer eo ferues-
cunt affectu, quoniam refrigerati minime
suerint. Et si per æstatem resisterint, autumno
certe, quorum humor ultra modum ferbu-
erit, corripientur, excrementa uero nisi con-
suerint peremerit orta uidelicet circa pulmo-
nem, atque arteriam, supra enim primum consue-
suerint, eo scilicet quod aeris tepori nostra corpora
pateant. hinc enim lippitudines quoque præ-
gressis febribus in graui æstate sequi consue-
uerunt, ergo si non locis superioribus excre-
menta humorum exorsa (ut dictum est) p-

protinus interemerint, descendunt cruda ad
uentrem, atq; ita difficultatem creant in
testinorū. At si præ nimia sui copia, humor
excerni nequiverit, quartanæ ipsi orientur, q
evadere mortem potuerunt, etiam si illud
testinorum vitium omnino quieverit, Quod
enim crudi humoris subterfedit. stabile, firmū
mūq; uehemēter modo atra bilis adheret

Cur si æstas, & autūnus imbres, austrosq;
habuerunt, hyems grauis consequi soleat.
An q; hyems corpora præhumida excipit,
mutatio etiam ingens occurrit. Non enim
paulatim, sed repente ex calore immodico
ad frigoris acerbitatē uenitur, quando autū
tumnus quoq; tepidus extitit, itaq; q; de loco
corpore sunt, hos morbi extorqueāt acuti.
necesse est. his enim humida excrementa su
pra potius colliguntur, cum partes superio
res humoribus huiusmodi opportunas, in
feriores inhabiles illi habeāt. Ideoq; qui tali
li textura corporis sunt, non multa excreme
ta sibi admittunt, cum igitur qui locis supe
rioribus corporibus humor excreuerit, incipit
gescere incipit, sit ut prædicta uitia orientur
quemadmodū uinolentis prope accidit, cū
algent, At quibus laxius corpus est, ipsi febri
bus oris euenit, ut quæ summa de cruditate
te febres

febres confiterint, trāseant in ardores, quoniam his magis totum corpus ab humoribus occupatur, quam densa illis mole consistatibus, ex quibus ui frigoris coacto eorum corpore humores incalēscētes febres accendunt, susperans enim calor totius corporis febris est & si idem nimio intendatur humore, ardor effici potest,

Febris

Cur ānis pestilens tunc inuadit, cum sol multum uaporis de terra excitat? An tunc annus humidus, pluuiusque significet, necessesse est, terramque madescere necessarium. Fit igitur, ut quasi locis palustribus, grauibusque pinde inhabitetur, & corpora quoque multis tunc excrementis redundare necessariū est ita ut ægrotandi materiā habeant in estate,

Cur grauis tunc adeat annus, cum copia est pusillarum ranarum, quæ rubetarum faciem representant. An res unaquæque loco suæ naturæ idoneo abundare solita est Itaque eiusmodi animantium genus cum natura humidum sit, humidum pluuiumque annū ob eam ipsam causam indicat, Anni eiusmodi uero graues proculdubio sunt. Quibus in corpora facta præhumida fuerint, multis ita excrementis præmuntur, quæ causæ sunt,

E s sunt,

Sunt, ut morbi proueniant.

Cur austri sicci nihil humentes febres cre-
are soleant An quia calorem, humorēq; ex-
citant alienū. Sunt. n. suapte natura humidi
calidiq; qua quidem re febris committitur
quippe quæ non nisi per excessum ambar-
qualitatum illarum oriri solet. Cum igitur
imbre austri uacant, corpora nostra ita affi-
ciantur, necesse ē, at cum flatibus imber ad-
est, nos aqua refrigerat, austros tamen quos
mare miserit, prodesse stirpib; certum est.
Refrigerati nanq; beneficio maris, deuentis
q; alieno consistit.

Cur corpora humana se tardiora, debis-
lioraq; sentiant, cum austri afflant, An quia
multum ex paulo tunc redundat humoris,
quem deliquescere tepor coegit, exq; leui af-
flatu grauis humor citatur. Adde q; uires
nostræ conditæ in articulis sunt, qui austri-
nis laxari flatibus consueuerunt. Constat id
ex eorum crepitu, quæ pridem cōglutinata
tūc remittunt, ac resoluuntur. Tenax etenim
humor, qui articulis inditus est, ut cōcretus
intendi minime sinit.
Cur per æstatem magis aduersa ualitudine
laboretur,

laboretur per hyemem uero magis qui laborant, emoriantur. An quia calor, qui per hyemem intus propter corporū densitatem coercetur, parum adiuuat, nec labor operū qui amplius per id tempus suscipitur excrementa humorum potest concoquere, ideo cum ita sit, perniciosum morbū urgere ratio est. Cōtra, in æstate quoniā corpus uniuersum rarum, refrigeratum, resolutum, atq; laborum impatiēs est, ideo morbos plures quidem oriri necessarium uidetur, uidelicet ob lassitudinem, cruditatemq; ciborum noui etenim fructus tunc adsunt, non tamen ita ualidos esse naturæ ratio patit, quā obrē facultas hisce succurrendi datur facilius.

Cur post utrūlibet solstitium per cētum dierum spatium mori maxime accidat. An q̄ eatenus utraq; uehementia caloris, & frigoris se dilatat, quæ morbos, perniciemq; afferre infirmis potest.

Cur uer, atq; autumnus morbis infestentur, sed autumnus uere grauior est, quia corpore calido refrigerante, quam frigido icalescēte potius ægrotamus, ut igitur uere frigidum

frigidum recalescit, sic autumnō calidū res
frigescit.

Cur per hyemem minus quidem, q̄ per
æstatē, sed perniciosius ægroretur. An quo-
niam i æstate morbi uel parua de causa ex-
istunt, quod in hyeme minime accidit ita.
Sumus enim tunc & ad concoquendū, &
ad bene ualendum aptiores. Itaq; ratione
maiora, perniciosioraq; mala sunt, quæ ma-
iori de causa prouenerint. Quod idem in
athletis, & omnino in ijs, qui secunda uale-
tudine esse solent, licet prespicere. Aut enim
nullo morbo præmūtur, aut pressi celeriter
e uita decedunt, quippe qui nisi magna cū
causa ægrescere nequeant.

Cur per autumnū, ac hyemem febres ar-
dentes potius oriantur, quæ tempora frigus
præ se ferunt, per æstatem uero cum æstus
adsunt rigores, magis infestent, An quia in
corpore hominis bilis calida, pituita frigida
est. Itaq; per æstatem quod frigidum est, dis-
soluitur, diffusūq; horrores, tremoresq; exci-
tat. Per hyemem autem quod calidum est,
ui temporis pressum refrigescit. Febres ta-
men ardentes per hyemem, autumnūq;
potius confluctant, quoniam calor pulsus a
frigore

frigore introrsus se contrahit. Ardor enim non residet in summis sed intrinsecus se expandit, atq; ita efficitur, ut ratione febres ar dentes hyberno tempore oriantur. melius id in his intelligi potest, qui aqua frigida, quicq; calida se hyberno tempore lauerint, q; enim frigida se infuderunt, ibi aliquandiu dum diluerentur, frigerunt, reliquo toto die tuti a frigore sunt. At qui calida usi fuerint, frigus citius experiuntur. Caro enim spissescit calorq; introrsus se colligit eorum, qui se aqua diluerint frigida. Contra autem his euenit, qui calidam admisere, caro quippe rarefcit calorq; ad exterum usq; locum euocatur.

Quæ nam uirtus sit cataplasmatum. An ut resoluat, ut moueat sudorem, ut euocet uaporem.

Quo nam argumento constet abscessum iam purulentum esse, An si aqua perfusus calida immutatur, purulentus est, sin minus nondum est.

Quæ nam urenda, quæue sint incidenda. An quæ ore sunt amplo, nec breui coagmentent. hæc urenda sunt, ut crusta illic incubat. sic enim nullum pus cicatrice iducta occultabitur.

Quæ

Quæ nam uirtus medicamenti suppurantis sanguinem sit, quod enæmū appellamus. An ut exiccet, & materiæ inutilis cōfluum cōpescat sine crusta, aut carnis putredine. Ita enim efficitur ut uulnus simul & inflammatione careat, & unitati sit opportunum, quod enim materia non superfluit, inflammatione carebit. Quod siccum est, unitati opportunius erit, quā dū namq; præmaderet corporefcere nequit. Quamobrem quæ cruentis inijcienda censemus, acria magna ex parte sunt, quo acerbitate sua possint asstringere.

Quæ nam incidēda, quæ ue urenda, quæ contra non ita curanda sint, sed medicamentis. An quæ in ala, aut in inguine abscesserūt medicamentis curandum potius, diducta enim partim laboriosa, partim p̄iculosa redduntur, urendi sunt illi abscessus, qui lati p̄cessuq; multiplici eruperunt, quiq; uenolis non carnosus resident locis Incidendi qui in acutum se colligunt, quiq; non parte solida extant

Cur si quis ære incisus sit, facilius, quā si ferro sanescat. Vtrum quia æs leuius est, itaq; minus laceret, ictumq; faciat, An e diuerso quod ferrum acie adactiorem recipiat sectionē iccirco

iccirco faciliorem, tolerabilioremq; efficere
debeat. At uero æs medicamenti uim obti-
net, & principium quodcunq; pars potissi-
ma rei est, quod igitur æs simulac fuerit inci-
sum medicamēto præsentissimo adest, facis
ut uulnus celerius coeat.

Cur ambusta ex ære sanētur celeriter. An
quoniam a laxioribus, minusq; corpulētis
effecta sunt. Plus enim caloris corpori inhe-
ret solidiori.

Vtrū pifana ordeacea leuior, & ad mor-
bos accommodatior, quam triticea sit. hāc
enim nonnulli anteponunt, argumētumq;
ex pistoribus capiunt q; multo colloratio-
res sunt, qui tritici, quam qui ordeacei pistu-
ram exercent, addunt etiam, q; ordeum hu-
midius est, quod autem humidius est, cōco-
ctionem desyderat pleniorē. Sed nihil p-
hibet, quo minus, ut concoctu quid difficil-
ius ordeum habeat, sic ad leuitatem quid
utilis præstet, hoc enim non humidius tan-
tū tritico est, sed frigidius etiam, qualis certe
sorbitio, cibusq; competit febrienti, ut par-
alat, & satis refrigeret, quod pifana ordeas
cea facere potest, quia enim hūdidior, uel cor-
pulentior est, hinc alimenti parum, idque
frigida

frigidiusculum præstat.

Cur dentium stuporem porculaca herba, aut sal tollere potest. An portulaca, quia lætum quendam habet humorem, qui uel mā ducantur, aut manu aliquantisper cōfringēti patescit. hēret enim, ac trahitur. lentor igitur subiens ille, a corpore educit acorem, quippe qui affinitate quadam coniungi ualeat argumento saporis, quem acidulum reddit.

Sal uero macerat liquefacitque, atque ita acorem quoque extrudit.

Sed cur lixiuium, nitrum uel hoc idē facere nequeat. An quæ hæc suam ob acerbiteriam astringunt, non liquefaciunt.

Cur æstiuis lassitudinibus, balneo, hybernæ unctio mederi conueniat. An hybernæ unctio datur propter horrores, mutatio nescique urgentes, per calorem enim laxadum est, qui membra tepescere faciat, oleum uero calidum est, at in æstate humefaciendū cōfertur quoniam tempus id siccum est, nec metus iterpellit horrores, eo quod status temporis ad teporem ingenue uergit. hinc etiam cibibus parcus potio liberalis per æstatem admittitur ille magis, hæc omnino. potioni namque per æstatem ob temporis siccitatem indulgendū

ex

extoto est, parsimonia uero cibi comunis
temporum omnium est, sed magis æstati cō
uenit, ne ob habitum temporis feruentem
corpus cibo immodico præsum exæstuet

Cur ex medicamentis alia aluum soluāt
uēsicam autem minime, alia uēsicā soluant,
cum aluum nihilo moueant. An q̄ ea quæ
natura humida sunt, atq̄ aqua referta, si me
dendi obtinent facultatem uēsicam soluant
subsident enim in ea humores, qui putredis
ne immunes euaserunt, quippe uēsicā pro
eius humoris cōceptaculo habetur, qui mis
nime in uentre concoquitur, qui nō manet
sed prius, q̄ agat quicquam aut patiat, ex
cernitur. At quæ terrenam sortiuntur natu
ram, si uires habeant medicas, aluum hæc
fundere queunt. In hâc enim terrena quæq̄
materia se prouoluit, itaq̄ turbat, si mouen
di obtinet facultatem.

Cur alia uentrem mouent superiorem,
alia inferiorem, ut ueratrū superiorem, sca
mōnea inferiorem. Alia uero citant utrū
q̄, ut eleaterium, & thapsiæ succus. An q̄ ex
medicamentis, quæ uentrem mouent, alia
frigida, alia calida sūt, itaq̄ alia p̄pter suum
calorē, protinus ut in superiori uētre fuerūt.

F loca

loca petunt superiora, ac inde liquefaciēdo,
maxime quæ aliena sint, minusq; insidētia,
sed etiam quæ insunt naturæ intima, medi-
camento. s. uehementiori epoto, aut copio-
siori, quā natura patiatur, tam ea ipsa, quā
quæ excrescentia adfuerint, in uentriculum
deducunt. hinc uero feruore excremēta pers-
turbant, flatumq; excitant multum, qui ob-
sistens uexansq; demum uomitum mouet.
alia q; natura frigida sunt, seorsum uersus
pondere suo labuntur. etiā prius, q̄ quicquā
uel afficiātur, uel agant, ac inde proficiētia
idem actitant, quod superiora, ubi enim per
addita foramina illinc ascenderunt, atq; ma-
teriam agitarūt, eodem tramite, secum, quæ
corripuerint, excrementa, colliquamentaq;
deducunt at genus medicamēti, quod quā
lilitatis utriusq; particeps, mistūq; ex calido,
frigidoq; est, hoc ob eam utrāq; facultatem
rem potest utranq; conficere, hinc & medi-
ci mistis sibi generibus sæpe medicinas cō-
ponunt.

Cur medicamenta purgare ualeāt, cūm
alia pleraq; amariora, cæterisq; eiusmodi q̄
lilitatibus insigniora id facere nequeant. An
quia non eiusmodi uires purgandi obtinēt
facultatē, sed quia cōcoqui nequeūt, etenim
quæ

quæ ob excessum caliditatis, aut frigiditatis
quauis exiguu corpore incoctilia sint ap-
taq; uincere non uinci ab animantiu calore
resoluiq; eadem facile a uentre utrolibet possi-
sint, hæc medicamēta habentur. Vbi enim
uentrem adierunt resolutaq; sunt, statim
ad uenas per easdem feruntur semitas, qbus
permeat cibus, mox cum nihilo concoqui
potuerunt, sed uictrix perstiterunt potentia
relabuntur, & quæ sibi obsistunt, secum des-
trahunt, quæ res purgatio uocatur. Æs ues-
ro argentum cæteraq; generis eiusdem, et si
concoqui a calore animalium nō possunt,
sed resoluia uentribus nequeunt, oleū, mel,
lac cæteri q; eiusmodi cibi purgandi quidē
uim obtinent, sed quantitatis, non qualitas
tis rauōe. ubi enim ob nimiam sui copiam
concoqui minime potuerunt, tum purgāt,
si quando id facere possunt, duabus enim il-
lis de causis aliquid concoqui nequeat, aut
quia generis peruicacis est, aut quia modū
excesserit. Quamobrem nihil ex prædictis
medicamentum est, quippe cum non ob a-
liquam sui facultatem purgare ualeat, acer-
bitas autem, acor, malusq; odor medicamē-
ta comitantur, eo quod genus medicamen-
torum cibo contrarium est, quod enim cō-
coctum a natura accessit, id corporibus ad-

adhærescit, alimentumq; appellatur, quod
autem conuinci domariq; minime possit,
sed uenas ingressum per excessum caliditatis
frigiditatis ue suæ perturbet, hoc naturam
sane obtinet medicamenti.

Cur piper, si large sumatur, uesicã soluet,
si parce aluum. e contrario. scamonea si lar-
ge sumatur, aluum soluet, si parce, & quæ
uetus est, uesicam. An quia singula magis a
singulis mouentur, piper enim magis urina
ciet, scamonea aluum. Itaq; si piper sumptum
copiosius est ad uesicam defertur, nec se in al-
uum diffundit, sed si exiguum ceperis, retentum
id aluum soluet, atq; ita medicamentum
eius existet. Scamonea uero quæ data copi-
osius est, retinetur, ut resoluitur, resoluta iam
medicamentum efficitur, ob causam, quam
superius proposuimus at si exigua una cum
epoto humore per inuisibiles meatus ihibe-
tur, ac celerius ante, quam perturbet, in uesi-
cam defertur, qua pro sua facultate recremen-
ta, colliquamentaq; residentia per summa
abducit. Sed illa multa ut dictum est, quod diu
ex uirium soliditate permanserit large expur-
gat, sordescq; terrenas potissimum detrahit.

Cur inflammationes easdem alij frige faciendo
sanant,

sanent, alij calefaciendo concoquant, An q̄
illis per refrigerationē, his per externum cal
lorem caloris sui copiam colligere placet.

Cur mutari cataplasmata debeant. An
ut plenius sentiātur. Solita enim ut ea, quæ
uentriculo mandamus, non amplius medi
camenta sunt, sed pro alimentis recipiuntur
sic etiam hæc fungi suo munere nequeunt.

Cur cibum imminuere, laborem augere
salubre est. An quia causam ægrotandi ex
crementorum habet nimietas, quæ tunc cer
te exultat, cum aut cibus superest aut labor
deest.

Cur medicamenta, & res amaræ, aut foet
di odoris magna ex parte purgare possint.
An quoniam amara quæcunq; olentia cō
coqui nequeunt, qua de causa medicamēta
quoq; amara sunt, atq; foetida. Quot enim
concoctionem nullam sibi admittunt, mo
uereq; cum amaritudine possunt, hinc medi
camenti sortiuntur naturam, Et si iusto pl
data sint, periment. Quæ autem necant, etiā
si exigua dentur, hæc non medicamenta, sed
toxica esse dicimus. Ne illa quidem medica
menta uocamus, quæ non sui generis quā
litate purgare queant. Sunt enim pleraq; in
F 3 genere

genere cibi, quæ si largè sumantur, facere
idem poterunt, ceu lac, oleum, mustum Sed
hæc omnia, q̄ minus facile concoquantur,
iccirco purgant, nec omnes, sed aliquos. Sūt
enim alijs alia concoctu facilia difficiliaue
Quamobrè non eadem medicamēto om-
nibus sūt, sed propria plerisq̄ cōperiuntur
Deniq̄ medicamentum non solum conco-
ctione immune, sed etiam motus efficiens eē
debet, sicut & exercitandi ratio extrinsecus,
aut intrinsecus accedens non nisi per motū
alienam excernit materiam.

Cur odorata generata tam seminum, q̄
plantarum mouere urinam possint. An q̄
calida, concoctūq̄ facilia sunt, quo in gēre
ea collocamus, quæ citant urinam. horum
enim uis insita calefaciendi breui extenuat
odor quoq̄ nullam corpulentiam gerit
Nam & ea, quæ odorē plenissime reddūt
uelut allia. caliditate sua mouent urinam uel
potius uim obtinent tabefaciendi semina
uero odorata calida esse certum est.

Cur impuris, terrisq̄ ulceribus. siccis. acri-
bus, acerbisq̄ medicamentis utendum sit.
puris uero. & sanescentibus humida tātum
imponantur. An q̄ impuris detrahendum
aliquid

aliquid est, quod non nisi humor est alienus,
qui adimi debet. Genus autem medicamen-
ti quod mordax, acre, acerbumque est, id effi-
cere potest, et siccum magis, quam humidum
At quæ pura sunt cicatricem tantum desy-
derant.

Cur morbis, qui contrahuntur a pituita
libido immodica proficit. An quod semen geni-
tale excrementis cuiusdam detractio est, ideo
naturam præ se fert pituitæ. Quod igitur mul-
tum pituitæ concubitus detrahit, iuuare
siccirco potest.

Vtrum ergo inter initia mali, cibum ab-
ferre melius sit. An post. An inter initia, ne-
ciam penitus debilitato febris occurreret. Igitur
uel extenuandum protinus est, uel ita, alendum
uel extenuandum primum recreandum. Hæc nam
quæ mitiores, colliquabilioreque sunt, & alimen-
tum hinc capere infirmum corpus expeditius
potest. Nihil enim cibum in uentriculo res-
soluti, perferuereque ante oportet, quod non
nisi labore cubantis fieri potest.

Cur intuendum urinam, an concocta sit
nec ne, profluuiio intercepto mingendi pos-
tius, quam perpetuo. An quod signum conco-
ctionis urinæ exhibet rufa, quod quidem
F 4 melius

melius intercepto profluuo deprehenditur
Genus enim quodque humoris suum colore
plenius ostendit, cum exiguum est, quam cum
multum. nam in multo figure, in exiguo co-
lores conspectiores sensui obuiant. Quod
etiam in rore, sanguine, lachrymaque palpe-
bris adherente patescet. Urina igitur si con-
tinue dimittatur, copiosior redundabit. si
intercipiatur, index sui coloris certior erit.
Quod si iam ex concoctione colorem tra-
xit eiusmodi, talis profecto apparere etiam
amplius potest cum lumen se refringat, &
tanquam speculum fiat propter intermissio-
nem profluuij.

Quam ob causam corpus, cui secundam
conciliamus ualetudinē, non densū, sed rare
reddendū sit. An ut urbs, locusque quicumque
salubris est, qui placide aspiratur, quapropter
& mare quoque salubre est, ita etiam corpus
quod spiratius est, sanitati opportunius con-
stat, aut enim nullū recrementum existet, aut
quod extiterit, quā primū excernatur dāda
opera est, corpusque est sepe ita regendum, ut
simulatque excrementum admisit, habeat quā
parte illud excernat, sitque morti deditū, non
quieti. Quod enim manet, putrescet mor-
aquæ immotæ, putrescens uero morbum
comittit.

committit at quod excernitur, ante, quam
uitetur, decedit. hoc igitur ut corpore deſo
nunquam contingit. Fit enim prope, ut
in uilibilia foramina claudantur, sic raro, ſo
lutoq; accedat necesse est, quamobrem i ſo
le nudo corpore minime ambulandum est
Spiffatur etenim caro, & cōcaeleſcit, corpus
q; parte interiore humidius redditur, quan
tum. n. humoris reſidet aboletur, quantum
i teſtinū eſt, manet intactū, Qua rōne quoq;
carnes aſſe lixis humidiores ſunt. Ne pecto
re quidem nudo ambulandum eſt. Ita enim
uis ſolis corporis optimæ partis cōditæ ad
imet, quæ nulla eget demptione, ſed iferna
potius, eam deſyderant. Inde igitur, ut & re
moto non. niſi cum labore ſudor educitur,
hinc facile ob loci opportunitatem digeri
poſteſt.

Quam ob cauſam pternioribus, & am
buſtis frigore tam aqua frigida, quam cali
da proſit. An quoniam genus id uitij ex ni
mio humore conſiſtit. frigida igitur humo
rem reſtringit, atq; exaſperat, calida in ſpiri
tum uertit, carnemque elaxans. libertatem
eſſilandi præbet ſpirituū.

Cur frigus pterniones, calor ambuſta et
facit, & tollit. An q; eadem uis. colliquefaci
endo

endo facit, exiccando tollit.

Cur potio febricitantibus sæpe, & paulatim
subministranda sit, An q̄ potio multa præ
rep̄s defertur, exigua lente incedens irrorat
medefacit, seseq̄ insinuat corpori. Sicut enī
in humo si aqua large accesserit perfluet, si
paulatim uero, madefaciet, tantum ita etiā
in febribus agit. Nam & aquas fluentes si
quis paulatim deducit. alueus humorem to
tum ebibit, sed si tantundem aquæ uniuersū
dimiserit. scaturigo uelox usq̄ eo profluet,
quo deducere libitum est. tum eger q̄scere
immotusq̄ quoad maxime fieri potest, iace
re debet. immotus inquam, q̄ ignem quoq̄
emarcescere certum est, ubi a nullo mouet
ne aduersus flatus cubat, quoniam flatus ex
citat ignem, sollicitusq̄ per auram ignis ex
paruo magnus assurgit, obuelandus æger,
opertendusq̄ propterea est, quia si nullum
igni concedatur spiraculum, extinguetur.
Nec ueste quidē exui debet, donec insudare
coeperit. Vt enim subiectum nature humor
extinguit. Adde in genere febrium itermit
tentium balneum, & fomenta pedibus ad
mouēda, et uestem pleniorē supponendā
ut quietem agendam, quibus præparetur. ut
corpo

corpus perquam calidū sit ante accessiōem
Vbi enim multum superest ignis. lucerna
nequit ardere, exiguū quippe ignem multū
ille ad se trahit, ita sit, ut multū ignis in corpore
præparandum sit, febris enim exiguū
continet ignem, multusq; proinde ad se du
cet exiguum.

Quartanis febribus rō uictus extenuāda
non est sed ignem corpori interserendum,
nec non exercitatione utendum, & qua die
accessio instat lauandū, somnumq; minime
quaerendum, hic uictus calefaciens prodest
quia febris quartana imbecilla est, nam nisi
si imbecilla esset, quartana nō fieret. Vides
ne lucernam, ubi multū ignis perflorat, sus
am asseruare flammulā minime posse. multus
enim ille exiguum ad se rapit, ergo mul
tum ignis accendēdum in corpore est ut qd
exiguū febris continet, restringatur, sit igitur
uictus quotidiani ratio, quæ partim ig
nem, partim rorem indat in corpus.

Morborum alij ab igne, alij a rore creantur
curat morbos ignis ros, roris ignis.

Hinc enim exiccat rorem.

7 6 2 0 5

DIALOGVS! PARTHENII
de sectione humani corporis.

Pluto

Pluto

Harpagus.

Ante meum quę nā uersat imago cubile
Vulnere continuo dissita trūca caput
Hęc pcul i barathri furię torquere tēbras
Hōrrida ne elisios terreat umbra deos.
Nāq; ego uix tali corrept⁹ mēbra pauore
Hinc uidi Alciden ducere in astra canē
Nec mihi deiphobi tā sęua occurrit imago
Cęsa aurem, & nares; depopulata man⁹
Illa nihil cōtra, (neq; enim pducere uocē
Os ualet abscissum) se tñ usq; mouet.

Harpa

Fare age, et hanc dixit p tpe suscipe linguā,
Quę tibi tam dirum sors tulit exitium
Incipit illa, silent suspensō pectore manes
Quorum uix fuerat regia tanta capax
Harpagus a uulgo dict⁹, q̄a furta placebāt
Lignorum ascendī pulpita mœstia riuū
Inde ubi perfregit laquei compressio guttū
Artūbus e nostris maxima facta nota est
Protin⁹ hoc miserū medici petiere cadauer

Abdomē

Cutis

Inq; scola acceptum constituere sua
Stipanrur denso subsellia plurima cœu
Quorū unus gladios, telaq; acuta parat
Illicet abdomen districta nouacula scindit.
Quattuor inq; sinus dissilit unā cutis.
Detegitur

Detegitur nullo constructū pancreon osse	πανεκρείον
Et peritonei bractea panniculi	Peritoneo
Omentū posthec succedit tegmē, et intra	Omentum
Intestina sacer iam penetrat gladius	Rectum
Apparet primo repletum stercore rectum	κώλον.
Scrutari, at colum palma secunda fuit	Cæcum
Hic manibus cæcū gaudet tractare cruētis,	duodenū
Quodq; decem in digitos tēdit atq; duos	Ileon
Ilion inspiciunt aliq, at ieiunia lenti	Ieiunum
Parca cibi longa sustinet ille mora,	Lactes
Fit uia ui, lactes tolluntur, qua solet ire	Stomach.
Sanguis, et albenti est semita chilo,	Lien.
Folle dehinc stomach ⁹ magnū turgescit in	Iecur
Visit hęc maurę forma cucurbitulę (orbē	vesica bil
Cernitur hinc nigri quadrata figura lienis	Renes
Illinc sanguineo finditur ense iecur	ὀυρηθῆρες
Cui bilis uelica herens nonstrat, & ambos	Vrina
Dispare quæ renes limite uena subit	Vasale
Vnde duplex inrās uelice in claustra meat ⁹	Podex
Fert lotiū, & falsæ pondere turget aquæ	αίμορροῖδες
Seminis inde capax uas ferro aperit utrūq;	des
Hispida dehinc olidi podicis antra patēt	Aqualicu
Quaq; uehūt nocuos cōstricta meacula flu.	lus
Sāguinis, & prauo pōdere mēbra leuat.	
Nec satis illud erat uentris laniasse recessus	
Et uersasse caui scrinia aqualiculi	
Pectoris effringūt costas, teretesq; lacertos	
Ne grandē nequeat pandere pleura sinū	

Diuiditur trinū moles dein cordis in antrū.

Vnde fluit sanguis, spiritus unde fluit
Dextrum uena tenet, sed leuo arteria pēdet

μετάφρα
top.

Elatere, hec ramos spargit, & illa suos
Suspensio uellunt gladij p̄cordia ductu

Hec de tutela nomina mentis habent.
Hinc mediastini reseratur tela profundi

Queq; cibū, ac uocem semita bina uehit
Qui trahit altei no cælū spiramine pulmo

Nucha

Scinditur & dorsū, neruosaq; ytebra, culus
Exiliūt latebris multa medulla cauis.

Brachia, crura, pedes, corio nudent adēpro
Vix tali perit Marsia supplicio

Forte caput quidē, pēdens et ab igne mēs
Atq; pia testes surripuere manū (brū

Pluto.

Scilicet immis q̄ta pars a uulnere ut esset,
Præstarentq; boni christicole officium

At non ante tibi placidas inuisere sedes
Fas erit, & stygios cymbula adire lacus

Quā caput, & gēmino iunctū cū teste prias
Ad soliū referas nil remouate meū (pū

Harp

Q̄ agite o iuuenes mitissima pectora iā iā
Que mihi nūc desūt reddite mēbra p̄cor

Reddite, & ī solo cōponite cūcta sepulchro
Viscera, dū stygias cernere detur aquas

Post rapite, et uestros q̄primū uerite ī usus
Siue istis dominæ concilietur amor

Seu

Seu penitas terræ iuuet explorare cauernas
Vnde aurum possit, fuluaq; gemma legi
Seu tali libeat medicamine sumere pennas
Ætheraq; alarum findere remigio
Respuitis mea uerba, adero noctuq; dieq; Harp Iras
Et uario somnos phasmate disijciam
O utinam tali mulcteris perfide pœna
Si celebs capitis muneribus careas
Sin cõiunx penā amittas ut cõiuge mœcha
Mutere in tetrum fronte furēte caprum.

T 3 λ o s

Argentinq; per Henricum Sybold,
Mense Iulio.

A 1853971

1853971

1853971